

8-nji oktyabrda hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedow sanly ulgam arkaly Ministrler Kabinetiniň nobatdaky mejlisini geçirdi. Onda döwlet durmuşyna degişli birnäçe meseleler ara alnyp maslahatlaşyldy.

Ilki bilen, Mejlisiň Başsagy D.Gulmanowa ýurdumyzyň kanunçylygyny mundan beýläk-de kämilleşdirmek boýunça alnyp barylýan işler barada maglumat berdi. Bellenilişi ýaly, Mejlisde raýatlaryň hukuklaryny we azatlyklaryny, kanuny bähbitlerini goramak, ýurdumyzy ykdysady, syýasy, medeni taýdan mundan beýläk-de ösdürmek, halkymyzyň ýaşayş-durmuş derejesini has-da ýokarlandyrmak, döwletimiziň halkara başlangyçlaryny hukuk taýdan goldamak bilen baglanyşykly kanun taslamalaryny taýýarlamak hem-de hereket edýän kanunlara döwürüň talabyna laýyklykda üýtgetmelerdir goşmaçaalary girizmek boýunça işler dowam etdirilýär.

Şeýle hem milli parlamentin ýolbaşçysy hormatly Prezidentimiz Serdar Berdimuhamedowa «Türkmenistanyň at gazanan arhitektory» diýen hormatly ady dakmak hatynda Mejlisiň kararyny okady.

Döwlet Baştutanymyz mejlise gatnaşyjylara ýüzlenip, «Türkmenistanyň at gazanan arhitektory» diýen hormatly adyň dakylmagyny uly syňak hökmünde kabul edýändigini aýtdy. Arkadagly Gahryman Serdarymyz özüne bu sylygyň gowsuurlugynyň ata Watanymyzyň gülläp ösmegi ugrunda mundan beýläk-de yhlas bilen tutanyerli işlemäge borçly edýändigini

belledi we pursatdan peýdalanylý, berlen şeýle ýokary baha üçin mähriban halkymyza tüýs ýürekden minnetdarlyk bildirdi.

Sofra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary H.Geldimradow hormatly Prezidentimiziň tabşyrygy boýunça «Türkmenistanda 2030-njy ýyla çenli maliýe bazaryny ösdürmegiň Strategiyasyny» taýýarlamak boýunça geçirilen işler barada hababat berdi. Bellenilişi ýaly, bu resminama laýyklykda, halkara standartlary, milli bähbitleri nazara almak bilen, dünýäniň ösen ýurtlarynyň tejribesini göz öňünde tutup, maliýe bazarynyň institusional gurluşyny hem-de Türkmenistanyň maliýe bazarynyň kanunçylyk binýadyny kämilleşdirmek göz öňünde tutulýar. Şunuň bilen baglylykda, wise-premyer döwlet Baştutanymyzyň garamagyna degişli Kararyň taslamasyny hödürledi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, ýurdumyza maliýe bazaryny ösdürmek we bu ugurda kanunçylyk binýadyny kämilleşdirmek boýunça zerur işleriň alnyp barylýandygyny belledi. Döwlet Baştutanymyz maliýe serişdeleriniň netijeli dolanyşygyny üpjün etmek bilen bagly taýýarlanylýan Karara gol çekdi we wise-premyere degişli tabşyryklary berdi.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary B.Amanow «Türkmennebit» döwlet konserniniň nebiti gaýtadan işleýän zawodlarynyň tehnologiýa ulgamlaryny döwrebaplaşdyrmak boýunça alnyp barylýan işler barada hababat berdi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, «Türkmennebit» döwlet konserniniň garamagyndaky nebiti gaýtadan işleýän zawodlaryň önümçilik kuwwatyny netijeli peýdalanmak üçin degişli işleri alyp barmagyň zerurdygyna ünsi çekdi. Döwlet Baştutanymyz Türkmenbaşydaýky nebiti gaýtadan işleýän zawodlar toplumynyň degişli desgasyny döwrebaplaşdyrmak

boýunça taýýarlanylýan teklibi goldady we wise-premyere bu ugurda zerur işleri geçirmegi tabşyrdy.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary T.Atahallyýew oba hojalyk pudagynda we welaýatlarda möwsümleýin işleriň alnyp barlyşy barada hababat berdi. Bellenilişi ýaly, oba hojalyk işleriniň çäklerinde geljek ýylyň hasyly üçin bugdaý ekisi dowam edýär. Şunuň bilen bir hatarda, ýetişdirilen pagta hasylyny gysga wagtda ýygnap almak, hasyly pagta arassalaýjy kärhanalarda, pagta kabul ediş harmanhanalarynda kabul etmek, gaýtadan işlemek boýunça degişli işler geçirilýär. Welaýatlaryň maldarçylyk hojalyklarynda mallary talabalaýyk idetmek, olaryň baş sanyny artdyrmak maksady bilen, ot we iýmleleriň ätiýaçlyk gorlaryny döretmek babatda degişli işler alnyp barylýar.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, oba hojalyk pudagyny toplumlaýyn ösdürmegiň we onuň maddy-enjamlaryny binýadyny berkitmegiň, bugdaý ekisi möwsümini talabalaýyk dowam etdirmegiň, bu işde oba hojalyk tehnikalaryny netijeli peýdalanmagyň möhümigini belledi. Pagta ýygyny möwsümini guramachylykly geçirmek, ýygналan hasyly kabul etmek, gaýtadan işlemek boýunça hem degişli işleri netijeli alyp barmak zerurdyr diýip, döwlet Baştutanymyz aýtdy we wise-premyere bu babatda tabşyryklary berdi.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary B.Annamammedow Gurluşyk we senagat toplumynyň işgärleriniň gününe görüliýän taýýarlyk barada hababat berdi. Nygtalysy ýaly, bu hünär baýramçylygy mynasybetli «Awaza» milli syňahatçylyk zolagynda «Türkmenistanyň gurluşyk, senagat, himiýa, energetika pudaklarynyň ösüşi» atly halkara sergini we maslahaty geçirmek göz öňünde tutulýar. Şeýle hem

MILLI YKDYSADYÝETIMIZ DURNUKLY ÖSDÜRILÝÄR

bu senä gabatlanyp, Balkan welaýatynyň Esenguly etrabynda kuwwatlylygy gije-gündizde 20 müň kub metr bolan agyz suw arassalaýjy desganyň, Garabogazköli aýlagynyň üstünden geçýän awtomobil köprüsiniň açylyş dabaralaryny, Türkmenbaşy etrabynda ýylda 1 million 155 müň tonna karbamid öndürýän toplumyň, Türkmenbaşy – Garabogaz – Gazagystan serhedi awtomobil ýolunyň Türkmenbaşy – Garabogaz böleginiň düýbünü tutmak dabaralaryny geçirmek meýilleşdirilýär. Şunuň bilen baglylykda, wise-premyer döwlet Baştutanymyzyň garamagyna degişli teklipleri hödürledi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, Gurluşyk we senagat toplumynyň işgärleriniň günü mynasybetli geçiriljek halkara sergä we maslahata gowy taýýarlyk görmegiň hem-de olary ýokary derejede geçirmegiň möhümigini belledi we wise-premyere Balkan welaýatynda geçiriljek dabaraly çäreler gowy taýýarlyk görmek babatda anyk tabşyryklary berdi.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary N.Atagulyýew ýurdumyza daşary söwda dolanyşygyny artdyrmak, eksport mümkinçiliklerini giňeltmek boýunça alnyp barylýan işler barada hababat berdi. Bellenilişi ýaly, Döwlet haryt-çig mal biržasy tarapyndan bu ugurda ediliýän işlerde eksport we import ediliýän önümler boýunça dünýä bazarlarynyň ýagdaýy baradaky halkara maglumat ulgamlaryndan netijeli peýdalanýlar. Şunuň bilen baglylykda, wise-premyer hormatly Prezidentimiziň garamagyna degişli teklibi hödürledi.

Arkadagly Gahryman Serdarymyz hasabaty diňläp, ýurdumyza daşary söwda dolanyşygyny artdyrmak, eksport mümkinçiliklerini giňeltmek boýunça netijeli işleriň amala aşyrylýandygyny belledi. Şunuň bilen baglylykda, döwlet Baştutanymyz eksport we import ediliýän harytlaryň nyhlaryna gözegçilik etmek boýunça taýýarlanylýan teklibi goldap, wise-premyere degişli işleri geçirmegi tabşyrdy.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary B.Seyidowa «Türkmenistanyň medeni diplomatiýasyny ösdürmegiň 2026 – 2052-nji ýyllar üçin Strategiyasyny tassyklamak hatynda» Türkmenistanyň Prezidentiniň Kararynyň taslamasy barada hababat berdi. Strategiýa halklary jebisleşdirmekte we dostlaşdyrmakda medeniýetiň täsirini artdyryp, medeni diplomatiýanyň oruny pugtalandyrmakda uly ähmiýete eýe bolar. Şunuň bilen baglylykda, wise-premyer döwlet Baştutanymyzyň garamagyna degişli Kararyň taslamasyny hödürledi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, halkymyzyň milli medeni mirasynyň, gadymy döredişleriniň dünýä jemgyýetçiligine uly gyzyklanma döredýändigini, bu gymmatlyklarymyzyň halkara derejede giňden ykrar ediliýändigini belledi. Döwlet Baştutanymyz «Türkmenistanyň medeni diplomatiýasyny ösdürmegiň 2026 – 2052-nji ýyllar üçin Strategiyasyny tassyklamak hatynda» Karara gol çekdi we wise-premyere degişli tabşyryklary berdi.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary B.Orazurdyýewa Türkmenistanyň saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň gününe görüliýän taýýarlyk işleri barada hababat berdi. Bellenilişi ýaly, hünär baýramçylygy mynasybetli «Saglygy goraýyş, bilim we sport Berkarar döwletiň täze eýýamynyň Galkynyş döwüründe» atly halkara sergini we ylym maslahaty ýokary derejede geçirmek, täze saglygy goraýyş desgalaryny dabaraly ýagdaýda ulanmaga bermek bilen baglanyşykly guramachylyk işleri alnyp barylýar. Şunuň bilen baglylykda, Aşgabat şäheriniň Bagtyýarlyk etrabynda döwrebap saglyk öýüniň, 300 orunlyk Mary welaýat ilçäkesel hassa-

hasynyň dabaraly ýagdaýda açylyp ulanmaga berilmeginiň meýilleşdirilýändigini aýtdy. Wise-premyer Aşgabat şäherinde 500 orunlyk köpugurly hassahanany we Ahal welaýatynyň Tejen etrabyň Tejen şäherinde 300 orunlyk etrabara köpugurly hassahanany, Daşoguz welaýatynyň Daşoguz şäherinde 400 orunlyk Enäniň we çaganyň saglygyny goraýyş merkezini gurmak hatynda, şeýle hem saglygy goraýyş işgärleriniň döwlet syýahatçylyk bilen syýahatlamak hatynda degişli resminamalaryň taslamalarynyň taýýarlanylýandygyny barada hababat berdi we olary döwlet Baştutanymyzyň garamagyna hödürledi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, ýurdumyzyň saglygy goraýyş ulgamyň yzygiderli ösdürilýändigini, halkara saglyk merkezleriniň, saglyk öýleriniň, hassahanalaryň yzygiderli gurlup ulanmaga beriliýändigini belledi. Şunuň bilen baglylykda, döwlet Baştutanymyz «Saglyk» Döwlet maksatnamasyny mundan beýläk-de üstünlikli durmuşa geçirmek maksady bilen, Aşgabat şäherinde 500 orunlyk köpugurly hassahanany, Ahal welaýatynyň Tejen etrabyň Tejen şäherinde 300 orunlyk etrabara köpugurly hassahanany, Daşoguz welaýatynyň Daşoguz şäherinde 400 orunlyk Enäniň we çaganyň saglygyny goraýyş merkezini gurmak hatynda, şeýle-de aýratyn tapawutlanan saglygy goraýyş işgärlerini döwlet syýahatçylyk bilen syýahatlamak barada degişli resminamalara gol çekdi we wise-premyere tabşyryklary berdi.

Sofra Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary, daşary işler ministri R.Meredow ýurdumyzyň diplomatik gullugynyň hukuk esaslaryny kämilleşdirmek, halkara hyzmatdaşlygynyň şertnama-hukuk binýadyny mundan beýläk-de pugtalandyrmak boýunça alnyp barylýan işler barada hababat berdi. Şunuň bilen baglylykda, döwlet Baştutanymyzyň garamagyna Halkara guramalaryň ýanyndaky Türkmenistanyň hemişelik wekilhanalary hatynda Düzgünnamanyň taslamasy hödürledi.

Hormatly Prezidentimiz hasabaty diňläp, Garaşsyz, hemişelik Bitarap ýurdumyzyň halkara guramalar bilen alyp barýan hyzmatdaşlygyny ösdürmek we pugtalandyrmak işlerini dowam etdirmegiň möhümigine ünsi çekdi. Şunuň bilen baglylykda, döwlet Baştutanymyz «Halkara guramalaryň ýanyndaky Türkmenistanyň hemişelik wekilhanalary hatynda Düzgünnamany tassyklamak hatynda» Karara gol çekdi we wise-premyer, daşary işler ministrine degişli tabşyryklary berdi.

Ministrler Kabinetiniň Başlygynyň orunbasary M.Çakyýew ýurdumyza sanly ykdysadyýeti ösdürmek, innovation tehnologiýalary döwürüň talaplaryna laýyklykda önümçilige ornaşdyrmak boýunça alnyp barylýan işler barada hababat berdi. Bellenilişi ýaly, «Türkmenistanda 2026 – 2028-nji ýyllarda sanly ykdysadyýeti ösdürmegiň Konsepsiyasyny» taslamasy işlenip taýýarlanylý. Konsepsiyanyň esasy maksady sanly infrastrukturany ösdürmekden, döwlet edaralarynyň, ykdysadyýetiň ähli pudaklarynyň netijeli ösmegi üçin amatly şertleri döretmekden, öňdebaryjy önümçilik tehnologiýalaryny dolanýşyga we kanunçylyga ornaşdyrmak arkaly ýurdumyzyň bäsdeşlige ukyplylygyny ýokarlandyrmakdan ybaratdyr.

Arkadagly Gahryman Serdarymyz hasabaty diňläp, ýurdumyza milli ykdysadyýete sanly ulgamy ornaşdyrmak boýunça netijeli işleriň durmuşa geçirilişiniň, elektron hökümet ulgamyň ösdürmäge möhüm ähmiýet beriliýändigini belledi. Döwlet Baştutanymyz innovation, ýokary tehnologiýaly sanly ykdysadyýeti ösdürmek babatda alnyp barylýan işleri dowam etdirmek maksady bilen, bu ugurda taýýarlanylýan resminama gol çekdi we wise-premyere degişli tabşyryklary berdi.

BILIMLI ÝAŞLAR WATAN GUWANJY

Taryhyň sahypalaryny açtanyň, geçmişe nazar aýlasaň, adamatat aňynyň kämilleşip başlan döwürlerinden bari islendik döwletiň ösüşiniň aňrysynda ylymy-bilimi kämil şahsyýetleriň durandygyna göz ýetirmek bolýar. Bu üýtgewsiz kade ýurdumyzyň ösüşiniň belentden-belent mezzilerine sary öňe barýan häzirkä döwürimize hem mahsuddyr. Şonuň bilen birlikde, kämil şahsyýetleriň kemala gelmeginde olara berlen başlangyç bilimiň möhüm orun tutýandygyny hem bellemek gerek. Bu babatda Garaşsyz, hemişelik Bitarap ýurdumyza türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň taýsyz tagallalary bilen ylym-bilime höwesli ýaşlara beriliýän üns örän uly bolup, munuň netijesi bu ugurda ýetilýän üstünliklerde has-da aýdyň görünýär.

Ýaşlar – Watan daýanyjy, ýaşlar – bagty geljegiň kepli. Ýurdumyza ýaşlaryň bilimli bolup ýetmekleri, milli terbiýesine aýratyn üns berilýär. Esasan hem, ýaşlaryň giň dünýägarawlylyk bolmagy, kämil hünärmenler bolup ýetmegi baş maksat edilip goýulýar. Şonuň üçin hem orta we ýokary okuw mekdeplerinde ýaşlarda ylym-bilime höwes döredilýär. ■ 3

SAGLYGY GORAÝYŞ WE DERMAN SENAGATY IŞGÄRLERINIŇ GÜNI GIŇDEN BELLENILÝÄR

Güýz paslynyň ortanjy aýynda ýurdumyza Saglygy goraýyş we derman senagaty işgärleriniň günü giňden bellenilýär. Asylyl döbe görä, ýurdumyza bu senä bagyşlanyp iri, abraýly forumlar, sergiler we dürli çäreler geçirilýär. Bu ýyl bolsa, lukman Arkadagymyzyň tagallasy bilen işlenip taýýarlanylýan «Saglyk» Döwlet maksatnamasynyň kabul edilmeginiň 30 ýyllygyny mynasybetli ýurdumyza geçiriljek giň möçberli çäreler ýokarda sananlarymyzyň üstüni ýetirer.

Hormatly Prezidentimiz ýaňy-ýaknynda ýurdumyzyň sanly Garaşsyzlygynyň 34 ýyllygynyň önüsyrysynda paýtagtymyza geçirilen Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň mejlisinde eden taryhy çykyşynda «Halkymyzyň

saglygyny goramak, ýurdumyzyň abadançylygyny gazanmak biziň iň uly maksadymyzdyr» diýip bellemek bilen, döwletimiziň we jemgyýetimiziň iň ýokary gymmatlygy bolan adam hatyndaky uly aladanyň döwlet derejesinde

HALKYMYZYŇ ÝAŞAÝYŞ-DURMUŞ DEREJESI ÝOKARLANÝÄR

Ýurdumyza Gahryman Arkadagymyzyň tarapyndan başy başlanyp, häzirkä wagtda hormatly Prezidentimiziň döwlet syýasatynda mynasyp döwletimizdäki bazar ykdysadyýetiniň durmuş ugurly nusgasyny döretmek strategiýasy üstünlikli durmuşa geçirilýär.

Telekeçiligi, kiçi we orta işewürligi goldamak, milli önüm öndürilýäniň taslamalaryny maliýeleşdirmek üçin halkara maliýe guramalary bilen hyzmatdaşlyk dowam etdirilýär. Ýurdumyza iş bilen üpjünçiligi has doly derejede üpjün etmek maksady bilen raýatlary işe ýerleşdirmek babatda netijeli döwlet syýasaty alnyp barylýar. Raýatlara

durmuş goraglylygynyň ygtybarly kepillendirmeleri berilýär. Sebitteri ösdürmek babatda hem netijeli işler alnyp barylýar. Täze senagat, energetika, ulag-aragatnaşyk düzümleri döredilýär. Döwrebap şäherçeler we obalar, ylym-bilim, saglygy

goraýyş, medeniýet edaralary, önümçilik kärhanalary ulanmaga berlip, bu işler üstünlikli dowam etdirilýär.

Yakýnda geçirilen Ministrler Kabinetiniň mejlisinde şu ýylyň dokuz aýynda ýurdumyza alnyp barlan işleriň jemleri jemlenildi. Bu döwürde jemi içerki önümiň ösüşi 6,3 göterime deň boldy. Şol sanda ösüş depgini senagat pudagynda 1,8 göterime, gurluşykda 7 göterime, ulag-aragatnaşyk pudagynda 10,8 göterime, söwda-da 9,6 göterime, oba hojalygyny 5 göterime, hyzmatlar ulgamynda 8,4 göterime deň boldy. Şu ýylyň ýanwar – sentýabr aýlarynda, 2024-nji ýylyň degişli döwri bilen deňeşdirilende, jemi öndürilen önüm 10 göterim artyp, ykdysadyýetiň pudaklarynda öňňi önümçilik görkezijileri gazanyldy. Bölek satuw haryt dolanyşygy 13,2 göterim, daşary söwda dolanyşygy bolsa 8,5 göterim ýokarlandy. ■ 3

Nobel hepdeligi dowam edýär

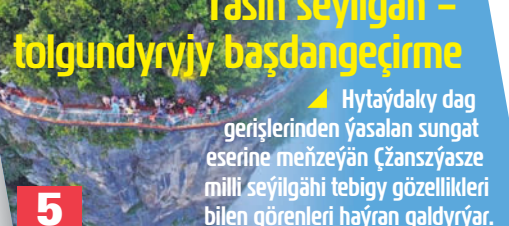
▲ Şwesiýanyň Korollyk ylymlar akademiasy Nobel baýraklarynyň mähim edýär. Hepdäniň başyndan bari jemi 4 ugurda baýraklaryň eýeleri ygılan edildi.

4

Täsin seýilgäh – tolgundyryjy başdangeçirme

▲ Hytaýlyk dag gerişlerinden ýasalan sungat eserine meňzeýän Çžansyžse milli seýilgähi tabigy gözelligi bilen gorenleri haýran galdyryar.

5

F1-de «McLaren» 10-njy, Moto GP-de «Ducati Lenovo» 4-nji çempionlygyny gazandy

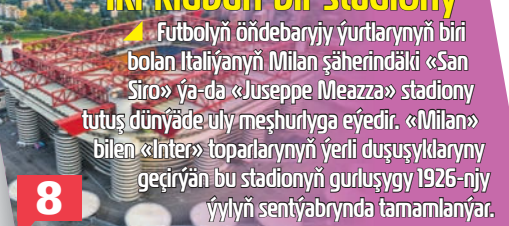
▲ Formula 1 boýunça möwsümiň 18-nji ýaryşy Singapurda geçirildi. Marina Bay diýilýän yerde guralan ýaryşda «Mercedes» toparynyň britan sürüjisi Jorj Russell ýeňiji boldy.

7

Ilki kldubuň bir stadiony

▲ Futbol boýunça öňdebaryjy ýurtlarynyň biri bolan Italiýanyň Milan şäherindäki «San Siro» ýa-da «Josep Meazza» stadiony tutuş dünýäde uly meşhurlyga eýedir. «Milan» bilen «Inter» toparlarynyň ýerli duşuşyklaryny geçiren bu stadionyň gurluşygy 1926-njy ýylyň sentýabrynda tamamlanylýar.

8

7-nji oktyabrda türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow Türki Döwletleriň Guramasynyň döwlet Baştutanlarynyň XII sammitine gatnaşdy.

Geydar Aliýew kongres merkezinde türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedowy Azerbaýjan Respublikasynyň Prezidenti Ilham Aliýew mahirli garşylady. Sammitde gatnaşan wekiliýet Baştutanlarynyň resmi surata düşmek dabarasy tamamlanandan soňra, Türki Döwletleriň Guramasynyň döwlet Baştutanlarynyň Geňeşiniň mejlisi geçirildi. Prezident Ilham Aliýew sammitde gatnaşýjylary mahirli

mübärekläp, çakylygy kabul edip gelendikleri üçin hoşallyk bildirdi hem-de umumy taryhy, dili, medeniýeti, ruhy-ahlak gymmatlyklary bolan halklaryň arasynda raýdaslygy pugtalandyrmakda Türki Döwletleriň Guramasynyň ähmiýetini belledi. Soňra sammitde gatnaşýjylara söz berildi. Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gurbanguly Berdimuhamedow, ilki bilen, Türki Döwletleriň Guramasynyň şu günki ýokary derejeli duşuşygyna gatnaşmaga çakylygy hem-de myhmansöýerlik üçin Azerbaýjan Respublikasynyň Prezidenti Ilham Aliýewde tüýs ýürekden minnetdarylyk bildirip, bu guramanyň umumy taryha, medeniýete, ruhy mirasa we dile esaslanýan dostlukly halklarymyzyň halkara guramasy bolup durýandygyny nygtady. Bellenilişi ýaly, guramanyň baş maksady türki döwletleriň arasynda agzybirligi, dost-doganlygy pugtalandyrmaga, sebit

leýin we halkara derejede bilelikdäki tagallalardyň hereketleri utgaşdyrmaga gönükdirilendir. Häzirkî günde dünýä jemgyýetçiligi öz ösüşiniň örän çyşyrymly döwürini başdan geçirýär. Şeýle ýagdaýda döwletlerimiziň halkara giňişlikde utgaşykly hereket etmegi aýratyn ähmiýete eýedir. Biziň önümizde duran esasy wezipeleriň biri hem halkara derejede parahatçylygy, dumuklylygy we ynanşmagy berkitmekdir diýip, Gahryman Arkadagymyz aýtdy hem-de pursatdan peýdalanylý. Birleşen Milletler Guramasynyň Baş Assambleýasy tarapyndan Türkmenistanyň başlangyjy esasynda 2025-nji ýylyň «Halkara parahatçylyk we ynaysmak ýyly» diýlip ygylan edildigini belledi hem-de sammitde gatnaşýjylary bu sanly sene we Türkmenistanyň Bitaraplygynyň 30 ýyllygy mynasybetli şu ýylyň 12-nji dekabrynda Aşgabatda geçiriljek halkara foruma gatnaşmaga çagyrdy. Biz hemişe bir meseläni aýratyn nygtaý geçýäris: biziň me-

Saturnda täze açyş

Astronomlar Saturn planetasynyň Enselad hemrasynda organiki molekulalaryň bardygyny anykladylar. Mundan 20 ýyl ozal «Cassini» kosmos gämisi arkaly bu asman jisiminde ýerasty ummanyň bardygyny ýüze çykarylypdy. Geçiren barlaglarda Enseladaky geýzerlerden atylyp çykyan läbikde aminokislotalar ýaly molekulalaryň bardygyny anyklandy. Emma bu molekulalaryň ýerasty ummunda ýa-da onuň ýüzünde emele gelendigi häzirligçe nämälim. Şeýle hem buz bölejikleriniň düzüminde uglerod, azot, kislorod ýaly elementleriň bardygyny anyklandy. Bularyň ýaşaýşyň emele gelmegi üçin zerur hasaplanýan elementlerdir.

Dawletýar HUDAÝBERGENOW, *Türkmenistanyň Oguz han adyndaky Inžener-tehnologiýalar uniwersitetiniň uly mugallymy.*

Çöl gülzarlyga bürendi

Ýer ýüzüniň iň gurak ýeri hasaplanýan Atakama çölünde gül açan otlar owadan görnüşi emele getirdi. Çiliniň demirgazygynda has köp ýagşyň ýagmagy netijesinde çölde benewşe we ak güller açyldy. Gülli meýdanlaryň çägi birnäçe kilometre ýetdi. Bu çölde şeýle ýagdaý birnäçe ýyldan bir gezek gaýtalanýar. Bu ýere mahsus bolan ösümlikleriň tohumlary topraga garşylyp, uzak wagtlap çüýremän saklanýar. Ýeterlik mukdarda ygal düşen ýagdaýynda bolsa, gysga wagtda ösüp, güli açýar. Bu täsinlik ýerli ýaşajylar bilen birlikde daşary ýurtly myhmanlary hem özüne çekýär.

Nurana GARAYEWA, *Türkmen döwlet medeniýet institutynyň talyby.*

Global ösüş ýokarlanar

Bütindünýä Söwda Guramasy (BSG) şu ýyly global ykdysady ösüşiň 2,4 göterim boljakdygyny mälim etdi. Maglumatlara görä, global harýat söwdasy ýylyň birinji ýarymynda 4,9 göterime ýetip, garaşýandandan ýokary boldy. Bu artysda emeliň aň bilen bagly önümleriň täsiriniň bardygyny belledildi. Ýarýmgeçirijiler we telekommunikasiýa bilen bagly enjamlar ýylyň 6 aýyndaky umumy söwdanyň tas ýarysyna barabar boldy.

Garaşýandandan ýokary ösüş BSG-niň bilermenleriňiň awgust aýyndaky 0,9 göterim ösüşini 2,4 göterime çykarmagyna sebäp bolupdyr. Guramanyň bilermenleri geljek ýyly global ösüşiň 0,5 göterim boljakdygyny çaklaýlar.

Selbi ANNAMYRADOWA, *Ýagşygeldi Kakaýew adyndaky Halkara nebit we gaz uniwersitetiniň talyby.*

Awiasiya sergisi geçirildi

7-9-njy oktyabrda Portugaliýanyň paýtagty Lissabonda awiasiya pudagyna bagyşlanan halkara forum geçirildi. «World Aviation Festival 2025» atly halkara foruma bu pudakda işy barýan hünärmenleriň 4 müň 500-den gowragy gatnaşdy. «Feira Internacional de Lisboa» sergi merkezinde guralan forumyň çäklerinde dünýäniň bu ugurda işy barýan kompaniýalarynyň ýolbaşçylarynyň we beýlekiler ýokary derejeli hünärmenleriniň 600-den gowragy çykyş etdi. Forumda syýahatçylyk tehnologiýalary ugrunda işy barýan 400-den gowrak kompaniýa hem gatnaşdy. Maslahatly birinji gününde 85-den gowrak sessiýa geçirilip, emeliň aň, dumuklylyk, sanly öwürülişik ýaly ugurlarda çykyşlar diňlenildi, tejribe alyşyldy.

Serwi ABAÝEWA, *Halkara ynasanperwer ylmylary we ösüş uniwersitetiniň talyby.*

Barmasy kyn 7 ýere bardy

Angliýaly syýahatçy Kris Braun dünýäniň barmasy has kyn ýerleriniň ýedisine baryp, adyny taryha ýazdyrdy. Mundan ozal Demirgazyk Amerika, Günorta Amerika, Afrika, Awstraliýa, Antarktida we Ýuwaş ummanyndaky Nemo nokadyna baran Braunynyň soňky duralgasy Demirgazyk polýusyň iň uzak ýeri boldy. Şeýlelikde, Braun taryhda barylmagy mümkin bolmadyk diýlip hasap edilen 7 ýere bardy. Syýahatçynyň esasy maksady ýetip bolmajak (Pole of Inaccessibility) 8 ýere barmakdy. Bu menzile barmak üçin ýola çykan köp adam taýgak buzluklar, güýçli ýel, aşa sowuk howa sebäbi ýzyna dolanmaly bolupdy. Bu ýere her gün 30 minut Gün söhlesi düşýär. Onuň indiki maksady bolsa, Hytaýyň demirgazyk-gündogaryndaky iň çet ýere barmak.

Döwletgeldi REPOW, *Türkmenistanyň Döwlet migrasiýa gullugynyň Aşgabat şäheri boýunça müdirliginiň harby gullukçysy, leýtenant.*

SAGLYGY GORAÝYŞ WE DERMAN SENAGATY IŞGÄRLERINIŇ GÜNI GIŇDEN BELLENILÝÄR

düýpli özgertmeler amala aşyrylýar, häzirkî zaman lukmançylygyna gazanylyan tejribeler işjeň durmuşda ornaşdyrylýar. Gahryman Arkadagymyz tarapyndan işlenip düzülen «Saglyk» Döwlet maksatnamasyna laýyklykda, gysga döwürde paýtagtymyza hem-de sebitlerde saglygy goraýyş-anyklaýyş

TÜRKMENISTAN – GDA: HYZMATDAŞLYGYŇ GELEKKI UGURLARY

perwer gatnaşyklary pugtalandyrmakdan ybaratdyr. Guramanyň baş edarasy Minsk şäherinde ýerleşýär.

Türkmenistan GDA-nyň döredilen ilkinji döwründen başlap oňa gatnaşýy ýurtlaryň biri bolup çykyş etdi. Ýöne ýurdumyzyň hemişelik Bitaraplyk hukuk derejesine laýyklykda, Türkmenistan 2005-nji ýyldan bäri GDA-da assosiiirlenen agza ýurt hökmünde çykyş edýär. Bu ýörelge ýurdumyza arkalaşygyň ykdsady we medeni ugurlaryndaky işlerine gatnaşmaga mümkinçilik berýär.

Türkmenistan GDA-nyň çäginde döwletara hyzmatdaşlygy ösdürmek, sebitleýin hyzmatdaşlygyny ykdsady we ulag-logistika ugurlaryny güýçlendirmek boýunça netijeli başlangyçlara öňe sürýär.

«RUSSIÝA – MERKEZI AZIÝA» SAMMITI
«Russiýa – Merkezi Aziýa» sammiti ilkinji gezek 2022-nji ýylyň oktyabrýnda Gazagystanyň paýtagty Astana şäherinde geçirildi. Bu duşuşyk Russiýa Federasiýasynyň hem-de Merkezi Aziýa döwletleriniň (Türkmenistan, Gazagystan, Gyrgyzystan, Täjigistan we Özbegistan) gatnaşmagynda sebitleýin hyzmatdaşlygynyň täze formatydyr. Sammitiň maksady – sebitiň ykdsady, ulag, energetika, howpsuzlyk, medeni we ylmy ugurlarda gatnaşyklarynyň täze derejýe çykarylmagydyr. Hormatly Prezidentimiz «Russiýa – Merkezi Aziýa» sammitleriniň işine yzygiderli gatnaşýar. Astanada geçirilen ilkinji sammitde döwlet Baştutanymyz öz çykyşynda halkara hyz-

matdaşlygynyň möhüm ugurlaryna ünsi çekip, birnäçe tekliple-ri öňe sürdi. Şol teklipleleriň arasynda sebitde dumukly ösüşi üpjün etmek, ulag we energetika infrastrukturalaryny döwrebaplaşdyrmak, «Demirgazyk – Günorta» we «Günbatar – Gündogar» geçelgelerini utgaşdyrmak, gümrük we söwda amallaryny ýönekeýleşdirmek, ylmy, medeni we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek ýaly ugurlar boldy.

Bu teklipleler sebit ýurtlarynyň arasynda ykdsady we diplomatik gatnaşyklary pugtalandyrmakda möhüm ähmiýete eýedir.

Bu gatnaşyklaryň esasy ugurlary şulardan ybaratdyr: sebit dumuklylygyny üpjün etmek we özara ynanşmak gurşawyny güýçlendirmek, ykdsady integrasiýany ösdürmek, söwda we maýa goýum gatnaşyklaryny giňeltmek, ulag-logistika ulgamynda täze geçelgeleri döretmek, energetika hyzmatdaşlygyny güýçlendirmek we täze energiýa çeşmelerini işläp taýýarlamak, medeni, ylmy we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek.

Bu gatnaşyklaryň netijesinde Türkmenistan diňe bir sebitiň däl, eýsem, bütin dünýäniň parahatçylyk, dumuklylyk we ösüş maksatlaryna hyzmat edýän möhüm halkara hyzmatdaş hökmünde çykyş edýär.

Çynar JUMADURDYÝEW, *Türkmenistanyň Döwlet migrasiýa gullugynyň harby gullukçysy, kapitan.*

matdaşlygynyň möhüm ugurlaryna ünsi çekip, birnäçe tekliple-ri öňe sürdi. Şol teklipleleriň arasynda sebitde dumukly ösüşi üpjün etmek, ulag we energetika infrastrukturalaryny döwrebaplaşdyrmak, «Demirgazyk – Günorta» we «Günbatar – Gündogar» geçelgelerini utgaşdyrmak, gümrük we söwda amallaryny ýönekeýleşdirmek, ylmy, medeni we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek ýaly ugurlar boldy.

Bu teklipleler sebit ýurtlarynyň arasynda ykdsady we diplomatik gatnaşyklary pugtalandyrmakda möhüm ähmiýete eýedir.

Bu gatnaşyklaryň esasy ugurlary şulardan ybaratdyr: sebit dumuklylygyny üpjün etmek we özara ynanşmak gurşawyny güýçlendirmek, ykdsady integrasiýany ösdürmek, söwda we maýa goýum gatnaşyklaryny giňeltmek, ulag-logistika ulgamynda täze geçelgeleri döretmek, energetika hyzmatdaşlygyny güýçlendirmek we täze energiýa çeşmelerini işläp taýýarlamak, medeni, ylmy we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek.

Bu gatnaşyklaryň netijesinde Türkmenistan diňe bir sebitiň däl, eýsem, bütin dünýäniň parahatçylyk, dumuklylyk we ösüş maksatlaryna hyzmat edýän möhüm halkara hyzmatdaş hökmünde çykyş edýär.

Bägül ANNANEPEHOWA, *Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.*

matdaşlygynyň möhüm ugurlaryna ünsi çekip, birnäçe tekliple-ri öňe sürdi. Şol teklipleleriň arasynda sebitde dumukly ösüşi üpjün etmek, ulag we energetika infrastrukturalaryny döwrebaplaşdyrmak, «Demirgazyk – Günorta» we «Günbatar – Gündogar» geçelgelerini utgaşdyrmak, gümrük we söwda amallaryny ýönekeýleşdirmek, ylmy, medeni we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek ýaly ugurlar boldy.

Bu teklipleler sebit ýurtlarynyň arasynda ykdsady we diplomatik gatnaşyklary pugtalandyrmakda möhüm ähmiýete eýedir.

Bu gatnaşyklaryň esasy ugurlary şulardan ybaratdyr: sebit dumuklylygyny üpjün etmek we özara ynanşmak gurşawyny güýçlendirmek, ykdsady integrasiýany ösdürmek, söwda we maýa goýum gatnaşyklaryny giňeltmek, ulag-logistika ulgamynda täze geçelgeleri döretmek, energetika hyzmatdaşlygyny güýçlendirmek we täze energiýa çeşmelerini işläp taýýarlamak, medeni, ylmy we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek.

Bu gatnaşyklaryň netijesinde Türkmenistan diňe bir sebitiň däl, eýsem, bütin dünýäniň parahatçylyk, dumuklylyk we ösüş maksatlaryna hyzmat edýän möhüm halkara hyzmatdaş hökmünde çykyş edýär.

Bägül ANNANEPEHOWA, *Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutynyň mugallymy.*

matdaşlygynyň möhüm ugurlaryna ünsi çekip, birnäçe tekliple-ri öňe sürdi. Şol teklipleleriň arasynda sebitde dumukly ösüşi üpjün etmek, ulag we energetika infrastrukturalaryny döwrebaplaşdyrmak, «Demirgazyk – Günorta» we «Günbatar – Gündogar» geçelgelerini utgaşdyrmak, gümrük we söwda amallaryny ýönekeýleşdirmek, ylmy, medeni we bilim ulgamynda hyzmatdaşlygy giňeltmek ýaly ugurlar boldy.

Jennet HALLYÝEWA, *S.A.Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetiniň mugallymy.*

GAHRYMAN ARKADAGYMYZ TDG-NIŇ DÖWLET BAŞTUTANLARYNYŇ SAMMITINE GATNAŞDY

deniýetimiz, dilimiz we döwletlerimiziň biridir. Bu umumylyk taryhy hakykata esaslanýar. Biziň ata-babalarymyz dünýä taryhynda uly yz galdyran döwletleri döredildiler. Medeniýetini, söwdanyň, dolandyryş tejribesiniň ösüşine ägirt uly goşant goşdular. Olaryň arasynda oguzlaryň neslinden gelip çykan türkmenleriň syýasy mirasy hem möhüm ähmiýete eýedir. Türkmen halky asyrlaryň dowamynda beýlekiler doganlyk halklar bilen birlikde uly taryhy ýoly geçdi. Ol diňe bir döwletlilik kadalaryny we döwletsurlaryny ösdürmek bilen çäklenmän, eýsem, tutuş Ýewraziýa giňişliginde özara gatnaşyklaryň, medeni alyşmalaryň ösmegine, dürli söwda ýollarynyň döredilmegine wajyp goşant goşdy.

Gahryman Arkadagymyz çykyşynda Türkmenistanyň Türki Döwletleriň Guramasyna girýän ýurtlar bilen köptaraplaýyn we ikitaraplaýyn hyzmatdaşlygy ösdürmäge uly ähmiýet berýändigini belledi. Yurdumyz özara bähbitli gatnaşyklary berkitmek, ony many-mazmun taýdan başlaşdyrmak ugrunda tutanyerli tagalla edýär. Bu gatnaşyklaryň binýady deňhukuklylyga, birek-birege hormat goýmaga, strategik hyzmatdaşlyga esaslanýar. Türkmenistan şunuň ýaly asylyly we uzak möhletleýin maksatlary amala aşyrmak üçin energetika, ulag-logistika, aragatnaşyk we beýlekiler strategik ugurlarda sebit hem-de halkara ähmiýetli iri taslamalary öňe sürýär, olary durmuşa geçirmek üçin has-da işjeň işleri alyp barýar diýip, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy aýtdy we türki döwletleriň arasyndaky gatnaşyklarda medeni-ynsanperwer hyzmatdaşlygyny aýratyn ornuna ünsi çekdi.

Bu ugurda alyp barýlan hyzmatdaşlyk halklarymyzyň özboluşly milli aýratynlyklaryny we ruhy gymmatlyklaryny gorap saklamakda, ony kämilleşdirmekte, dünýä tanatmakda uly ähmiýete eýedir diýip, türkmen halkynyň Milli Lideri aýtdy we bilelikdäki medeni-köpçülik çärelerini guramak boýunça işleri güýçlendirmegi teklip etdi. Şunda, hususan-da, Medeniýet günlerini, teatr çykyşlaryny, dürli sergileri, kino günlerini geçirmek boýunça uly we köp işleriň durmuşa geçirilýändigini belledenip, ýurtlarymyzyň bu ugurda gazanan baý tejribesini dowam etdirmegini maksadalaýyk boljakdygyna üns çekildi.

Yakyn wagtda biz Azerbaýjanda Türkmenistanyň Medeniýet günlerini geçirmegi meýilleşdirýäris. Şeýle hem iki halkyň halkçylyk we haly dokamak döpleriňi ösdürmek babatda tagalla edýäris. Şol bir wagtda bedew atlary, hususan-da, ahalteke we garabag atlaryny ösdürüp ýetishdirmek boýunça gadymy sungaty gaýtadan dikeltmek babatda işleşmegi göz önünde tutýarys.

Bu çäreleriň medeni gatnaşyklarymyz has-da kämilleşdirmäge ýardam berjekdigine berk ynanýarys. Şunuň ýaly çäreleri beýleki doganlyk ýurtlar bilen hem guramagy maksadalaýyk hasaplaýarys diýip, hormatly Arkadagymyz sözüni dowam etdi.

Nygtalysy ýaly, ylmy we bilim ulgamynda akademiki alyşmalary giňeltmäge, talyp haky maksatnamalaryny ýola goýmaga, halklarymyzyň taryhyny we medeni mirasyny öwrenmek boýunça bilelikdäki işleri alyp barmaga hem aýratyn ähmiýet berilmegi zerurdyr. Sport we bedenterbiýe babatda bolsa ýurtlarymyzyň arasynda halkara ýaryslary, türgenleşik çärelerini geçirmegi, ýaşlaryň arasynda fiziki işjeňligi wagyz edýän maksatnamalary amala aşyrmagy ýerlikli hasaplaýarys diýip, Milli Liderimiz aýtdy we ýokarda beýan edilen asyly maksatlara ýetmek, ata-babalarymyzyň dost-doganlyk gatnaşyklaryny ösdürmek baradaky wesýetlerine eýerip, öňde duran möhüm wezipeleri ýerine ýetirmek üçin Türkmenistanyň Türki Döwletleriň Guramasyna girýän ähli döwletler bilen has öňeýli we ýakyn-dan hyzmatdaşlyk etmäge hemişe taýýardygyny tassyklady.

Çykyşyň ahlyrynda Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy sammitde gatnaşýjylaryň ählisine berk jan saglyk, alyp barýan işlerinde uly üstünlikleri, türki döwletleriň doganlyk halklaryna bolsa abadançylyk, güläp ösüş, asuda we bagtyýar durmuşy arzuw etdi.

Prezident Ilham Aliýew çuň manyly çykyşy üçin Gahryman Arkadagymyza hoşallyk bildirip, çykyşyň dowamynda beýan edilen teklipleleriň türki döwletleriň arasyndaky dost-doganlyk gatnaşyklaryny has-da berkitmekde uly ähmiýetini belledi.

Sammit tamamlanandan soňra wekiliýet Baştutanlary sanly ulgam arkaly Türkmenistan tarapyndan Azerbaýjana sowgat hökmünde Fizuli şäherinde guruljak metjitdiň düýbünü tutmak dabarasyna gatnaşdylar.

Türkmen halkynyň Milli Lideri, Türkmenistanyň Halk Maslahatynyň Başlygy Gahryman Arkadagymyzyň görkezmesi boýunça bu metjit Gurbanguly Berdimuhamedow adyndaky Howandarlyga mätäç çagalara hemäýat bermek boýunça haýyr-sahawat gaznasynyň serişdeleriniň hasabyna «Aga gurluşyk» hususy kärhanasy tarapyndan bina edilip, Fizuli şäherinde guruljak metjit ynasanperwerligiň belent nusgasy-na, agzybirligi, jebisligi we asylyly işlere bolan ygrarlylygy baş ýörelge edinýän halklarymyzyň haýyr işleri uly ruhubelentlik bilen amal edýändiginiň nyşanyna öwürüldi.

Ýylyň iň bir duýga baý möwsümi hasaplanýan güýz dürli reňkleriň möwsümi hökmünde hem bellidir. Bu möwsümde tebigatda sary we gyzyly reňkler has köp görünýär. Eýsem, güýz pasynda bolup geçýän bu hadysanyň sebäbi nämekä?

Ösümlikleriň her birine reňk berýän pigmentler bolýar. Hlorofil bu barbatda iň köp ýarayan pigment bolup, onuň täsiri bilen ýapraklar ýaşyl görünýär. Karotin bolsa, ösümliklere mämisi reňki berýän pigmentiň başga bir görnüşidir. Ksantofiller sary reňki, antosiyaninler bolsa gyzyly reňki öndürýär. Ösümlikleriň reňki ýylyly paslyna we ýetişýän topragyňa görä üýtgeýär. Ösümlikler fotosintez wagtynda Günden gelýän ýagtylygy himiki energiýa öwürýärler. Bu planetamyzdaky ýaşaýşy goldaýan kislorod, ýokumly maddalar we beýlekiler organiki maddalary döredýär. Güýzüň gelmegi bilen howa sowap, Gün söhlesi peselip başlaýar. Ösümliklere az hlorofil gerek bolany üçin bu pigment ýuwaş-ýuwaşdan dargap başlaýar. Şeýlelikde, ýapraklaryň ýaşyl reňki ýitip, mämisi reňk berýän karotin pigmenti has görnükli bolýar.

Gyzyl reňkli antosiyanin pigmenti, tebigy şeker saklaýan käbir ösümlik ýapraklarynda tomus aýynyň ahlyryna has köp reňk berip başlaýar. Bu güýzde reňk dürliýigini ýokarlandyryr.

Hemmeleri düýgular dünýäsine atarýan güýz pasynda bolup geçýän täsin hadysalary ylmy taýdan içgin öwrenmek biziň tebigat bilen has-da ýakynlaşmagymyza ýardam edýär.

Žahan MIRABOWA, *Türkmen oba hojalyk institutynyň talyby.*

ZAMAN **TÜRKMENISTAN**

ESASLANDYRYJYSY –
«ZAMAN–TÜRKMENISTAN» HOJALYK JEMGYÝETI

Oktyabr aýynyň 10-ny, 2025
Gazetiniň möçberi 8 sahypa. A-117283

Belgijsi: 41/1659
Tiražy: 8105
Bahasy: 4,50 manat

BAŞ REDAKTOR: MYRATDURDY GARJANOW
JOGAPKAR KÄTIP: AMANMYRAT BAÝMYRADOW

BIZIŇ SALGYMYZ: Aşgabat şäheri, 1908 (Gündogar) köçesi, 10-A jayy.
Tel/faks: 28-14-05, 28-14-36
web sahypa: www.zaman.turkmenistan.com.tm
e-poçta: info.zaman.turkmenistan@gmail.com, zaman.turkmenistan@sanly.tm

BELLIK: Redaksiýamyzda gelen hatlar yzynda gaýtarylmar.
Gazetimizde ýerleşdirilen mahabatlardaky ýazgylaryň mazmunyna mahabat beriji jogapkärdir. Gazet Türkmen döwlet neşirjät gullugynyň Metbugat merkezinde ofset usulynda çap edilip, çap edilşiniň hiline Metbugat merkezi jogap berýär. Telefonny: 399536

Abuna jazymak isleyänler üçin gazetini indeksi: 69477

Gazetini PDF nusgasyny
QR kod arkaly elektron
görnüşde okap bilersiňiz!

DAŞARY ÝURT DILINI ÖWRETMegiň DÖWREBAP USULLARY

Häziki döwürde daşary ýurt dillerini bilmek şahsy hem-de hünär derejesinde üstünlik gazanmagyň möhüm şertleriniň biridir. Dünýä ykdysadyýeti, ylmy-tehniki hyzmatdaşlyk we halkara gatnaşyklary giňeldigiçe, daşary ýurt dillerini öwretmegiň döwrebap we netijeli usullaryny oňarmak zerurlygy artýar. Şunuň bilen baglylykda, okuw-usulyýet tejribesiniň halkara standartlara laýyk kämilleşdirilmegi döwlet derejesindäki möhüm ugurlaryň biri bolup durýar.

Daşary ýurt dilini öwretmegiň baş maksady – ýaşlaryň dil ünsüni ösdürmek, dilleri diňe grammatik taýdan däl, eýsem, kommunikativ taýdan hem doly derejede ulanmagy başlamaklaryny üpjün etmektir. Şeýlelikde, daşary ýurt diliniň öwredilmegine aragatnaşygyň we medeni gatnaşyklaryň möhüm bölegi hökmünde garalýar.

DÖWREBAP OKUW-USULYÝET ÇEMELESMELER

1. Kommunikativ çemeleşme: Bu usulda esasy ähmiýet dil arkaly aragatnaşygyň ösdürilmegine berilýär. Okuwçylar dil gurluşlaryny diňe nazary taýdan däl, eýsem, işjeň gepleşik, sorag-jogap, toparlaýyn iş, roly yzerine ýetirmek ýaly ýagdaýlarda ulanýarlar. Netijede, dil öwrenmek nazaryýetden amala geçýär.

2. Wezipä esasly okuw: Bu usulda dil okuwynyň özeni – durmuşyň hakykatyndaky meseleleri çözmek arkaly öwrenmekdir. Mysal üçin, okuwçylar bir meýilnama düzýäler, mahabat ýazýarlar ýa-da söhbetdeşlik geçirýäler. Şeýlelikde, dil diňe maksatly işiň guraly hökmünde peýdalanylýar.

3. Dilleriň ugurlar boýunça öwredilmegi: Bu usulda okuwçylar bir wagtyň özünde hem mazmun (meselem, biologiya ýa-da taryh), hem-de dil boýunça bilim alyýarlar. Bu usul okuwçylaryň täze maglumatlary öwrenip, dilini başlaýdymagyna mümkinçilik berýär.

4. Sanly tehnologiýalaryň ornaşdyrylmagy: Häziki wagtda daşary ýurt dilini öwretmekde maglumat tehnologiýalarynyň roly örän uludyr. Onlaýn platformalar (Duolingo we beýlekileri), wideo sapaklar we multimedialy serişdeleri, interaktiw simulýasiýalar we wirtual gepleşik gurallary (emeli aň esasy dil kömekçileri) şularyň arasynda aýratyn ýer tutýar. Sanly gurallary okuwçylaryň özbaşdaklygyny artdyryýar we her biriniň öwreniş depgini görä işleşmäge mümkinçilik berýär.

5. Oýunlaşdyrylan okuw: Oýun elementleriniň ulanylmagy okuwçylaryň hoşwesini artdyryýar. Bal toplanmak, derejesini ýokarlandyrmak, üstünlikleriň sanawyny görmek ýaly aýratynlyklar okuw prosessini gyzlykly edýär.

Daşary ýurt dilini öwretmegiň möhüm tarapy – şol diliň medeniýetini öwretmekdir. Medeni maglumatlar, milli döpdessurlar, gündelik durmuşdaky gatnaşyklaryň aýratynlyklary diliň has çuňňur öwrenmäge ýardam edýär. Şonuň üçin döwrebap okuw maksatnamalarynda «dil we medeniýet» ýörelgesi utgasylyk alnyp barylýar.

Horatly Prezidentimiziň baştutanlygynda bilim ulgamynyň sanlylaşdyrylmagy bilen baglylykda, daşary ýurt dillerini okatmakda hem döwrebap usullar giňden ornaşdyrylýar. Mekdeplerde we ýokary okuw mekdeplerinde multimedialy synp otalary, interaktiw tagtalar ornaşdyrylýar. Sanly okuw platformalary arkaly onlaýn sapaklar alnyp barylýar. Innovation okuw-usulyýet kitaplary we elektron sözlükler giňden peýdalanylýar. Şeýle-de halkara hyzmatdaşlyk esasynda daşary ýurtlaryň tejribesi öwrenilip, ýurdumyzyň mugallymlarynyň daşary ýurtlarda bilimleriň ýokarlandyrmagy üçin mümkinçilikleri döredilýär.

Daşary ýurt dilini öwretmegiň döwrebap usullarynyň ornaşdyrylmagy okuwçylaryň dil başarnyklaryny ösdürmekde, olary dünýä giňişliginde bäsdeşlige uklypky şahsyýet hökmünde taýýarlamakda uly ähmiýete eýedir. Kommunikativ, mazmuna esasly we sanly tehnologiýalar bilen aragatnaşylyan çemeleşmeler häziki zaman dil öwredilişiniň möhüm ýörelgeleridir. Ýurdumyzyň bilim ulgamynda bu ugurda alnyp barylýan işler ýaşlaryň halkara derejesinde giň mümkinçiliklere eýe bolmagyna ýardam edýär.

Çemen KAKYŞOWA,

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň diller kafedrasynyň mugallymy.

HALKYMYZYŇ ÝAŞAÝYŞ–DURMUŞ DEREJESI ÝOKARLANÝAR

Başlangyjy 1-nji sahypad.

Häziki wagtda döwlet maýa goýum syýasatynyň netijeliligini has-da ýokarlandyrmak üçin zerur işler alnyp barylýar.

Üstünlikli amala aşyrylýan sebit we milli derejedäki maýa goýum taslamalary oňyn netijesini berýär. Munuň özi Diýarymyzyň sebitleriniň ykdysady kuwwatynyň yzygiderli berkidilmegine ýardam berýär. Bu ugurda öňde goýlan wezipeleri mundan beýläk-de üstünlikli amala aşyrmak maksady bilen, «Türkmenistanyň Prezidentiniň obalaryň, şäherçeleriniň, etraplardaky şäherleriň we etrap merkezleriniň ilatynyň ýaşaýyş-durmuş şertlerini özgertmek boýunça 2028-nji ýyla çenli döwür üçin rejelenen görnüşdäki Milli maksatnamasy» kabul edildi. Şunuň bilen baglylykda, golaýda geçirilen Türkmenistanyň maýa goýum forumynyň döwletimiziň dünýä jemgyýetçiligi bilen ykdysady gatnaşyklaryny pugtalandyrmaga, täze işewürlük hyzmatdaşlygyny ýola goýmaga we ýurdumyzyň maýa goýum mümkinçilikleri bilen tanyşmaga gowy şert döredýär.

«Türkmenistany 2025-nji ýylda durmuş-ykdysady

taýdan ösdürmegiň we maýa goýum Maksatnamasy» esasynda ýurdumyzy ösdürmek üçin şu ýylyň ahyryna çenli 40 milliard 72 million manat möçberinde düýpli

maýa goýumlar özleşdiriler. Bu bolsa täze önümçilik we medeni-durmuş maksatly desgalary gurmaga hem-de döwrebaplaşdyrmaga şert döreder. Belleniliş ýaly, ýurdumyzyň ähli sebitlerinde täze iş orunlaryny döretmek, ilatlyň durmuş taýdan goraglylygyny üpjün etmek bo-

ýunça toplumlaýyn işler alnyp barylýar. Şu ýylyň ahyryna çenli täze döredilen iş orunlarynyň sany 3 müňden gowrak bolar. Ýakynnda «Türkmenistanyň zähmet bazaryny 2030-njy ýyla çenli ösdürmegiň Konsepsiýasy» kabul edildi. Bu Konsepsiýa esasynda täze, döwrebap iş orunlaryny döretmäge, ilatymyzyň iş bilen üpjünçiligini has-da kämilleşdirmäge giň mümkinçilikler döreýär.

Ýurdumyzyň ykdysadyýetinde gazanylyan üstünlikler we depginli durmuş-ykdysady ösüşler ilatlyň ýaşaýyş-durmuş derejesiniň ýokarlanmagynda öz beýanyny tapýar. Milli ykdysadyýetimiziň yzygiderli pugtalandyrylmagy, işjeň maýa goýum syýasaty esasynda täze önümçilikleriň açylmagy, amatly işewürlük gursawynyň döredilmegi raýatlaryň durmuş goraglylygyny berkitmäge, ilatlyň maddy-durmuş şertlerini gowulandyrmaga, hususan-da, iş bilen üpjünçiliginiň derejesiniň ýokarlanmagyna mümkinçilik berýär.

Muhammet SERDAROW,

Türkmen döwlet binagärlik-gurluşyk institutunyň talyby.

BILIMLI ÝAŞLAR WATAN GUWANJY

Başlangyjy 1-nji sahypad.

Bu babatda olaryň köp okamalydygy, hünär öwrenmelidigi barada wagyz işleri geçirilýär.

Horatly Prezidentimiz ýokary döwlet wezipesine dalaşgärlik maksatnamasynda: «Türkmenistan ýaş nesilleri aýratyn üns berilýän ýurtdu. Häziki döwürde ýurdumyzyň ilatynyň esasy bölegi Garasşylyk ýyllarynda kemala gelen ýaş nesilleridir. Bu nesil eziň Watanymyzyň geljegini gurujylardyr. Ýurdumyzyň ykdysady kuwwatyny has artdyrmak, intellektual ösüşi üpjün etmek, syýas-jemgyýetçilik durmuşyny kämilleşdirmek, esasan, häziki nesilleriň hemmetaraplaýyn taýýarlygyna baglylygy» diýip bellemek bilen, ýaşlary beýik geljegi gurmaga çagyryr.

Häziki taryhy döwürde Garasşy, hemişelik Bitarap ýurdumyzyň talyp ýaşlarynyň we mekdep okuwçylarynyň iri halkara çärelerine, bäsleşiklere we olimpiadalary yzygiderli gatnaşyp, ýokary netijeleri gazanmaklary guwandyrýjydyr. Şu ýylyň dokuz aýynda mekdep okuwçylary halkara ders we internet bäsleşiklerinde 136 altyn, 156 kümüş, 128 bürünç, talyplar bolsa 62 altyn, 109 kümüş, 164 bürünç medala mynasyp boldular. Ýurdumyzyň okuwçylarynyň hem-de köptaraplaýyn halkara ders, internet olimpiadalarynda 700-den gowrak medala mynasyp bolmaklary buýsanç bilen bellemäge mynasypdyr. Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň:

«Okamagy we öwrenmegi, döredijilikli, yhlashly zähmet çekmegi, eziň Watanymyzyň şan-şöhratyny, mertebesini belende götermegi durmuş mekdebiňiže öwürmelisiz» diýen pendine ygrarly zehinli ýaşlarymyzyň juwan kalplarynda besleýän hünärleriniň eýesi hök-

münde ata Watanymyzyň ösüş-özgerişlerine mynasyp goşandyny goşjak kämil hünärmenler bolup ýetismekleri halkymyzyň ýagty geljeginiň beýany bolup durýar.

Ýurdumyza bilim ulgamynyň maddy-enjamlaýyn binýadyny berkitmäge, şunlukda ýaşlaryň bilim derejesini kämilleşdirmäge uly üns berilýändigini belläp, Kabul edilen maksatnamalara laýyklykda, bu ulgam üçin goýulýan maýa goýumlarynyň möçberi ýylyň-ýylyna artdyrylyp, ýurdumyzyň çar gününde bilim mak-

satly döwrebap binalaryň gurluşygy amala aşyrylýar. Täze gurlup, ulanylmaga berilýän desgalary gurluşyk-binagärlik nusgalary, hil derejesi bilen düýpli tapawutlanýar, ýurdumyzyň bilim ojaklary döwrebap tehnologiýalar, okuw-tehniki enjamlar bilen yzygiderli üpjün edilýär. Munuň özi okuw sapaklaryny innovation usullarda peýdalanylýan guaramaga hem-de dünýä derejeli bilim ulgamyňa eýermäge doly mümkinçilik berýär.

Ýaş türkmenistanlylaryň beden we ruhy taýdan ösen şahsyýet hökmünde kemala gelmekleri üçin amatly şertleri döretmek, olaryň intellektual, döredijilik, ruhy kuwwatyny jemgyýetiniň we döwletiň bähbidine gönükdirmek türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň binýadyny goýan we häziki wagtda horatly Prezidentimiz tarapyndan üstünlikli dowam etdirilýän ýaşlar syýasatynyň baş maksadydyr. Goý, ýurdumyzyň bilim ulgamyny döwrebaplaşdyrmak ugurunda uly tagallalary edýän türkmen halkynyň Milli Lideri Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak, belent başlary aman, il-ýurt bähbitli, dünýä ähmiýetli işleri hemişe rowaç bolsun!

Maksat BERDIÝEW,

Türkmenistanyň Inžener-tehniki we ulag kommunikasiýalary institutunyň mugallymy.

ŞANLY SENE TÄZE ÜSTÜNLIKLER BILEN GARŞYLANÝAR

Häziki ajaýyp döwürimizde Gahryman Serdarymyzyň tagallalary bilen, ýurdumyza durmuşga geçirilýän beýik işler halkara derejesinde uly ähmiýete eýe bolýar. Mälim bolsy ýal, 2025-nji ýyl hut Türkmenistanyň başlangyjy bilen, Birleşen Milletler Guramasy tarapyndan «Halkara parahatçylyk we ynanyşmak» ýyly diýlip ygylan edildi. Munuň özi ýurdumyzyň hoşniýetlilik, ynansperwerlik ýörelgelerine eýerip, dünýäde parahatçylygyň höküm sürmeginiň tarapdarydygyny aýdýn görkezýär.

Birleşen Milletler Guramasyňyň Baş Assambleýasy tarapyndan «Türkmenistanyň hemişelik Bitaraplygy hakynnda» Karamanalar kabul edilip, Garasşy Türkmenistan döwletimiziň hemişelik Bitaraplyk hukuk ýagdaýy üç mertebe ykhar edildi. Şu agzalan halkara hukuk ýagdaýyndan gelip çykan tertipde döwletimiziň serhetleri dost-doganlyk serhetlerine öwürülip, dünýä döwletleri bilen parahatçylykly, dost-doganlyk, iktitaraplaýyn we köptaraplaýyn bähbitli hyzmatdaşlyk gatnaşyklaryna giň mümkinçilik döredildi.

Asyrlarboýy uly isleg-arzuw bilen ýaşan halkymy parahatçylygyň, ylaşygyň we halklaryň arasynda dost-luglyň hakyky merkezine öwürülen Garasşy, hemişelik Bitarap Türkmenistan döwletimizde bagtyýar ömür sürýär. Horatly Prezidentimiziň baştutanlygynda, ýurdumyzyň hemişelik Bitaraplygynyň ykhar edilmeginiň 30 ýyllyk taryhy senesi bellenişli döwletimizde ajaýyp wakalar ruhbelentligiň, parahatçylygyň, hoşniýetli gatnaşyklaryň, abadançylygyň binýady bolup taryhymyza girýär. Häziki zamanyň halkara gatnaşyklary ulgamynda özüniň mynasyp we täsirli ornuny barha berkidýän hemişelik Bitarap Türkmenistan,

horatly Prezidentimiziň çuňňur paýhasly baştutanlygy esasynda, parahatçylygyň we durmukly ösüşiň täze ýeňişli sepiglerine tarap ynamly öňe barýar.

Türkmenistan hemişelik Bitarap döwlet bolmak bilen, umumadamat gymmatlyklaryna we demokratiýanyň ýörelgelerine eýermek, yurduň içinde agzybirligi, asudalgy amal etmek, Birleşen Milletler Guramasy we beýlekli abraýly hal-

kara guramalar bilen ýakyn hyzmatdaşlykda bolup, öz ynansperwer syýasatyny ýöretmek ýaly asyly işleri üstünlikli berjaý edýär. Biziň ýurdumyzy dünýäde we sebitde parahatçylygyň, howpsuzlygyň we durmukly ösüşiň üpjün edilmegi ugurunda tagallalara özüniň mynasyp goşandyny goşýar.

Häziki wagtda ýurdumyzyň dünýäniň 150-den gowrak döwleti bilen diplomatik gatnaşyklary ýola goýup, halkara guramalarynyň 50-den gowragynyň agzasy bolmak bilen bir hatarda, halkara konwensiýalaryň we

şertnamalaryň, beýlekli köptaraplaýyn resminamalaryň 200-den gowragyna gatnaşýandygy işjeň halkara hyzmatdaşlygynyň aýdýn beýany bolup durýar.

Ýurdumyzy Birleşen Milletler Guramasyňyň, Ýewropa Bi-leleşiginiň, Ýewropada Howpsuzlyk we Hyzmatdaşlyk Guramasyňyň, Garasşy Döwletleriň Arkalaşygynyň, Ýslam Hyzmatdaşlyk Guramasyňyň, Goşulşmazlyk Hereketiniň, Bütindünýä Saglygy Gorayşy Guramasyňyň, Bütindünýä Syýahatçylyk Guramasyňyň we beýleri halkara düzümleriň durmuşga geçirýän maksatnamalaryny, meýilnamalaryny we taslamalaryny maksatlaýyn ugurlara gönükdirip ulanmak işi-ni giňden ýola goýmak bilen, hereket edýän halkara şertnamalar hem-de konwensiýalar boýunça öz halkara borçnamalaryny ýerine ýetirmäge wajyp wezipeler hökmünde garaýar.

Ýurdumyzyň hemişelik Bitaraplygynyň 30 ýyllyk şanly toýuny bütün halkymyzy Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň dasyna barha jebisleşmek bilen, ýokary gorişli ýagdaýynda, täze üstünlikleri gazanmak bilen garşylaýar. Bu halkara baýram Garasşy, hemişelik Bitarap Watanymyzyň ykdysady kuwwatyny, gazanylyan ägirt uly üstünlikleri, halkymyzyň abadan we bagtyýar durmuşyny dünýä ýaýyan baýramdyr. Ýurdumyza-da şanly sena mynasyb bellü duri dabaralardy çäreler barha giň gerime eýe bolýar. Goý, Gahryman Arkadagymyzyň, Arkadagly Gahryman Serdarymyzyň janlary sag, ömürleri uzak bolsun, il-ýurt bähbitli, bütün admat ähmiýetli beýik başlangyçlary üstünliklere beslensin!

Rena ATAJanOWA,

Darganata etrap bilim bölüminiň müdirlirni orunbasary.

TÜRKMENISTAN-GERMANIYA: SAGLYGY GORAYYŞ ULGAMYNDAN NETJELI HYZMATDAŞLYK

GERMANIYANYŇ SAGLYGY GORAYYŞ ULGAMYNYŇ AÝRATYNLYKLARY

Germaniýa dünýäde iň ösen saglygy gorayyş ulgamlarynyň birine eýedir. Bu ulgam ýokary de-rejeli lukmançylyk hyzmatlary, sanly tehnologiýalaryň giňden ornaşdyrylmagy we ätiýaçlandyryş ulgamyňyň hereket etmegi bilen tapawutlanýar.

Germaniýa Federativ Respublikasynyň saglygy gorayyş ulgamynda toplan tejribesini öwrenmäge uly ähmiýet berilýär. Bu ýurt bilen hyzmatdaşlyk köpylyk we yzygiderli häsiýete eýedir. Germaniýanyň belli lukmanlarynyň ýurdumyza sapary hem iki ýurduň hünärmenleriniň arasynda saglygy gorayyşda toplan tejribeleri paýlaşmakda örän ähmiýetlidir.

Germaniýa bilen adam saglygyny goramak, bejergi hyzmatlarynyň hilini ýokarlandyrmak, ylmy barlaglary we lukmanlaryň taýýarlygyny ösdürmek babatda hem hyzmatdaşlyk edilýär. Şu nukdaýnazardan, iki ýurduň arasyndaky gatnaşyklaryň möhüm ugurlarynyň biri hem saglygy gorayyş ulgamyndaky hyzmatdaşlykdyr.

Türkmenistan bilen Germaniýanyň arasyndaky diplomatik gatnaşyklaryň ýola goýlýandyndan bari birnäçe pudaklarda, şol sanda saglygy gorayyş ulgamynda hem netijeli hyzmatdaşlyk alnyp barylýar. Bu gatnaşyklaryň esasy maksady Germaniýanyň öňdebaryjy lukmançylyk tejribesini ornaşdyrmak, hünärmenleri taýýarlamak we ýurdumyzyň saglygy gorayyş ulgamyňyň tehniki binýadyny döwrebaplaşdyrmakdan ybaratdyr.

Şu maksat bilen ýurdumyzyň saglygy gorayyş işgärleriniň Germaniýanyň öňdebaryjy klinikalarynda, ylmy-barlag institutlarynda tejربه alýaşmaklaryna mümkinçilik döredildi. Germaniýanyň

tejbireli lukmanlary hem Türkmenistanda bolup, kardiologiya, hirurgiya, pediatriya, onkologiya we saglygy dikeldiş ýaly ugurlarda okuw seminariýary, amaly sapaklary guraýlar.

GERMANIYANYŇ SAGLYGY GORAYYŞ ULGAMYNYŇ AÝRATYNLYKLARY

Germaniýa dünýäde iň ösen saglygy gorayyş ulgamlarynyň birine eýedir. Bu ulgam ýokary de-rejeli lukmançylyk hyzmatlary, sanly tehnologiýalaryň giňden ornaşdyrylmagy we ätiýaçlandyryş ulgamyňyň hereket etmegi bilen tapawutlanýar.

Lukmançylyk ätiýaçlandyryş ulgamy: Germaniýanyň saglygy gorayyş ulgamy, esasan, ätiýaçlandyryş ýörelgesine esaslanýar. Ilatyň 90%-den gowragy hökmanlyk döwlet saglyk ätiýaçlandyryş ulgamynda, galan bölegi bolsa hususy ätiýaçlandyryş ulgamynda girýär.

Lukmançylyk tehnologiýalarynyň ösüşi: Germaniýa dünýäde lukmançylyk enjamlarynyň, keseli anyklaýyş ulgamlarynyň we derman serişdeleriniň önümçiliginde öňdebaryjy ýurtlaryň biridir. Şöhle arkaly bejergi, robotlaşdyrylan operasiýa ulgamlary hem-de telelukumanylyk hyzmatlary giňden ulanylýar. Şeýle-de biotehnologiýa, genetiki barlaglar

MAGTYMGULY PYRAGY – TÜRKMEN HALKYNYŇ BEÝIK ŞAHYRY

Türkmen halkynyň milli medeniýetiniň we edebiýatynyň iň beýik wekilleriniň biri bolan Magtymguly Pyragy XVIII asyryň gümürlü akyldary we şahyrydyr. Ol diňe bir şahyr däl, eýsem, halkyň agzybirliğini, ruhbelentligini we erkini-gini wagyz eden akyldar hökmünde hem dünýäde tanalýar.

Magtymguly Pyragynyň kakasy, meşhur şahyr we alym Döwletmämmed Azady onuň ilkinji halypasy bolýar. Ol ýaşlykdan birnäçe dilde – türkmen, pars, arap dillerinde bilim alyr. Şahyryň bilim ýoly Idris Baba medresesinden başlanýar, soňra Horezmiň Şirgazy we Buhanaryň Göğeldaş medreselerinde dowam edýär. Bu ylym ojaklary onuň filosofik we edebi düşüňjeleriniň kämilleşmegine uly täsir ýetirýär.

Magtymguly Pyragynyň döredijiligi türkmen edebiýatynyň ösüşinde öwürülüş bolup, onuň goşgulary halk döredijiligi bilen ýakynndan baglanyşyklydyr.

Watanylyk we bitewülik: Şahyr goşgularynda türkmen halkynyň jebisleşmegini, halkyň birleşip güýçli döwlet gurmagyny arzuw edýär. «Türkmeniň» atly meşhur goşgusynda türkmenleriň ruhbelentligini we agzybirliğini wagyz edýär.

Durmuş we ahlak: Akyldar şahyr jemgyýetde adalatly bolmagyny, halkyň deň hukukly ýaşmagyny, päkligi we halallagy ündýär.

Söýgi lirikasy: Şahyryň goşgularynda söýgi hem möhüm tema bolup çykyş edýär. Meňli hakyndaky goşgular onuň şahsy duýgularynyň beýany hökmünde halk arasynda giňden ýaýrandy.

Dil aýratynlygy: Magtymguly Pyragy türkmen edebiýatynyň ilkinji klassygy hasaplanýar. Ol goşgularynyň halkyň düşüňjäre arassa türkmen dilinde ýazypdyr. Bu aýratynlyk onuň döredijiliginiň türkmen dilinde giňden ýaýramagyna getirdi. Şahyryň goşgularyny diňe bir türkmen bagşylary däl, doganlyk halklary bagşylary hem aýdym edip aýdýarlar.

Mirasy we täsir: Magtymguly Pyragy diňe bir türkmen halkynyň däl, eýsem, bütün türk dünýäsiniň uly şahyry hökmünde tanalýar. Onuň döredijiligi birnäçe dillere terjime edilip, dünýä derejesinde giňden ýaýrady. Ýurdumyza akyldar şahyryň adyny göterýän medeniýet öýleri, mekdepler we ýokary okuw mekdebi bar. 2024-njy ýyl tutuş dünýäde «Magtymguly Pyragy ýyly» hökmünde giňden belenlip geçildi.

Magtymguly Pyragy türkmenleriň milli aňyny we ruhbelentligini täze derejý çykardý. Şahyryň goşgulary türkmenleriň aňlarynyň, söýgüsiniň we wataperwerli-giniň aýnasydyr. Şonuň üçin hem ol türkmen halkynyň aňynda akyldar şahyr hökmünde hemişelik ýaşayar. Onuň eserleri türkmen halkynyň ruhy mirasyny nesillerden-nesillere ýetiren edebi gymmatlykdyr.

MAGTYMGULYNYŇ FILOSOFIK GARAYYSLARY

Magtymguly Pyragynyň döredijiligi diňe bir poeziýa bilen çäklennän, filosofik düşüňjeleri hem özünde jemleýär. 1. Adamyň we jemgyýetiniň orny – şahyr ynansyň diňe bir şahsyýet hökmünde däl, jemgyýetiniň bir bölegi hökmünde ähmiýetlilikni nygtaýar.

2. Adalatly jemgyýet ideýasy – onuň arzuwy adalatly hökümrowanlygy halkyň deňhukukly jemgyýetidir.

3. Ynsap, halallık we päklik – onuň eserlerinde iň köp ündýän ýörelgeler.

Magtymguly Pyragynyň dünýäniň medeni mirasyn-da hem orny uludyr. Magtymguly Pyragy diňe bir türkmenleriň däl, eýsem, türk halklaryň edebi mirasynyň esasy şahsyýetleriniň biridir. Onuň döredijiligi özbek, azerbajjan, gazak, gorygyz, türk edebiýatlaryna güýçli täsir edipdir. Goşgulary pars, rus, iňlis we başga-da birnäçe dillere terjime edilipdir. Dünýäniň dürli ýurtlarynda onuň adyna ýadygärlikler dikeldilip, halkara ylmy maslahatlar geçirilýär.

Gülşirin ÇARYGULYÝEWA,

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň diller kafedrasynyň mugallymy.

DÜNYÄ TÄZELIKLERI
gysga setirlerde

► **BMG-niň Baş sekretary wezipesine dalaş etmekçi.** Atom energiýasyny boýunça halkara agentliginiň (IAEA) başlygy Rafael Grossi BMG-niň Baş sekretary wezipesine dalaş etmekçi. Grossi halkara agentligiň başlygy hökmünde toplan tejribesiniň BMG-niň Baş sekretary wezipesine dalaş etmäge kömek etjekdigini belledi. Grossi hemmeler bilen gepleşik geçirmäge we hemmeler üçin kabul edertlikli arasy bolmaga tagalla etjekdigini aýtdy.

► **Mask ýene-de baý boldy.** Amerikalý işewür Ilon Mask başlygy 500 milliard amerikan dollaryna üeten tarhyda ilkinji adam boldy. «Mask işewürligini dowam etdirse, 2033-nji ýylyň martyna çenli dünýäde ilkinji trilioner bolup biler» diýip, «Forbes» belleýär. Mask häzirkä wagtda «Tesla» we «SpaceX» kompaniýalaryna ýolbaşçylyk edýär. Şeýle-de X sosial ulgamynda we «Neuralink» neýrotehnologiýa kompaniýasyna egeçilik edýär.

► **Saýlaw kampaniýasy başlandy.** 28-nji sentýabrda Kamerunda saýlaw kampaniýasy resmi taýdan başlandy. 12 dalaşgär, şol sanda 1 zenan ýurduň iň ýokary wezipesi üçin bäsleşýär. Kampaniýa iki hepde dowam eder we 12-nji oktyabrda geçiriljek Prezident saýlawlarynda jemlener. Kamerunyň Halk-demokratik hereketiniň lideri, häzirkä Prezident Pol Biya ýene-de 7 ýylluk möhlete dalaş edýär.

► **Munisipalitet saýlawlary geçirildi.** 4-nji oktyabrda Gruziýanyň dolandyryjy «Gruzin arzuwy – Demokratik Gruziýa» partiýasy häkimleriň we ýerli dolandyryş edaralarynyň deputatlarynyň saýlawlarynda ähli 64 munisipalitetde (şäher häkimligi) ýeňiş gazandy. Maglumatlara görä, «Gruzin arzuwy» tutuş ýurt boýunça 81 göterimden gowrak ses aldy. Häkimiýet başyndaky partiýa ähli şäher we etrap mejlislerinde ynamly köplüğe eýe boldy.

► **Prezident Trampyň şekili goýlan saýulyk.** ABŞ-nyň gaznasy Prezident Donald Trampyň şekili goýlan bir dollartyň saýulyklary zikgelemegi göz önünde tutýar. Maglumatlara görä, bu ädim ABŞ-nyň döredilmeeginiň 250 ýyllugyny bellemegiň çäklerinde meýilleşdirilýär. Saýulykda Amerikanýň baýdaggynyň önünde Prezident Trampyň elini göterip duran pursady şekillendiriler. Şeýle-de bolsa, Gaznanyň wekillerini saýulygynyň dizaýnynyň entek doly tassyklanmandygyny aýtdy.

► **ÝUNESKO-nyň täze baş direktory.** Müsürinň öňki syýahatçylyk we gadymyýet ministri Haled al-Anani guramanyň Parižde geçirilen mejlisinde Birlleşen Milletler Guramasynyň Bilim, ylmy we medeniýet meseleleri boýunça guramasynyň (ÝUNESKO) baş direktory wezipesine ýeke-täk dalaşgär hökmünde hödürlendi. Häzirkä baş direktor Odre Azulenini uytýarlyk möhleti noýabr aýynda tamamlanýar.

► **Iň gymmat bir çaška kofe.** Merkezi edarasý Dubaýda ýerleşýän Tehasadaky «Roasters» kofehanasý iň gymmat bir çaška kofesi üçin Ginnesiň rekordlar kitabyna girizildi. Bu kofe «pour-over» usuly bilen taýýarlanylýar we billur çaşkada hödür edilýär. Kofeni taýýarlamak üçin Panamada ýetişdirilýän «geisha» sortunyň saýlama dänesi ulanyldy. Bir çaška kofeniň bahasynyň 670 amerikan dollardygy mälim edildi.

► **Iň semiz aýy saýlandy.** Alýaskadaky Katmaý milli seýilgähinde we goraghanasýnda her ýyl geçirilýän «Fat Bear Week» bäsleşiginiň netijeleri mälim edildi. Çank atly erkek aýy goňur aýullaryň iň semizi diýlip uýkar edildi. Çankyň agramy 544 kilograma deň. Ol açyk bäsleşikde 96 müň 350 ses gazandy.

NOBEL HEPDELIGI DOWAM EDÝÄR

Şwesiýanyň Korolluk ylmymlar akademýiasy Nobel baýraklaryny mälim edýär. Hepdäniň başyndan bäri jemi 4 ugurda baýraklaryň eýeleri ygylan edildi.

6-njy oktyabrda Şwesiýanyň Korolluk ylmymlar akademýiasy Fiziologiýa we lukmançylyk boýunça 2025-nji ýylyň Nobel baýragyny amerikan alymlary Meri Brunkoua, Fred Ramsdelle we Simon Sakagutä bedeniniň gorag ulgamy ugundaky geçiren barlaglary üçin berdi. «Alymlar bedene zyýan ýetmeginiň önüni alýan periferiýa immun çydamlylygy bilen baglanyşykly düýpli açyşlary etdiler» diýip, Nobel komiteti habar berdi. Brunkou, Ramsdell we Sakaguti barlaglaryň täze ugruny esaslandyrdy. Olar immun ulgamyň goragçysy hökmünde hereket edýän kadalaşdyryjy T öýjükleriniň kesgitteldiler. Bu açyşlar häzirkä wagtda kliniki synaglarda ulanylyp biljek bejergileriň ösmegine sebäp boldy. Açyşyň netijesinde awtoimmün kesellerini bejerip bolýar, rak keselini bejermegiň netijeliligini ýokarlandyrdy bolýar hem-de öýjük transplantasiýasýndan soň çyňlakaý gaýra özülmeleriň önüni alyp bolýar.

7-nji oktyabrda 2025-nji ýylyň Fizika boýunça Nobel baýragy amerikaly Jon Klarka, Mişel H.Dewore we Jon M.Martinise makroskopik kwant-meleri ygylan edildi.

haniki tunnelini we elektrik zynjyrynda energiýa kwantyny güze çykarandygy üçin berildi. Baýrak eýeleri çipde elektrik zynjyry bilen synag geçirip, has ulý bolan ulgamynda kwant tunnelini, şeýle hem kwantlanan energiýa derejesini görkezdi. 1984-1985-nji ýyllarda alymlar geçiriji däl materialyň inçe gatlary bilen bölünen super geçiriji komponentleri

ulanylypdyr. Döredilen ulgam tutuş zynjyry doldurýan ýekeje bölejik ýaly hereket etdi. Bu açyş kwant kompýuterleriniň, kwant kriptografiýanyň we sensorlaryň täze nesliniň ösmegine esas döredti.

8-nji oktyabrda Himiýa boýunça Nobel baýragy ýapon himiýi Susumu Kitagawa, britan himiýi Riçard Robsona we asly iordaniýaly amerikan himiýi Omar Ýaghä metal-organiki gurluşlary ösdürendigi üçin berildi. Baýrak alanlaryň geçiren barlaglary möhüm amaly meseleleri çözmäge mümkinçilik berýär. Metal-organiki karkaslar çözüň howasýndan suw almak, kömürturşy gazyny tutmak we zähärlä maddalary saklamak üçin ulanylyp bilner. Bu açyşlar Riçard Robsonyň 1989-njy ýylda başlan barlaglaryna esaslanýar. Susumu Kitagawa we Omar Ýaghi şeýle gurluşlaryň durnuklylygyny we çuýeligin görkezip, bu çemeleşmäni has-da ösdürdiler.

9-njy oktyabrda 2025-nji ýylyň Edebiýat boýunça Nobel baýragy wenger ýazyjysy Laslo Krasnahorkaýa berildi. Ýazyjy bu baýraga «dünýäde emele gelen häzirkä ýagdaýlarda sungatyň güýjünü tassyklaýan täsirli we öňdengörüjilikli

döredijiliği üçin» eýe boldy. 1983-nji ýylda Budapeşt uniwersitetini tamamlan Krasnahorkai hukuk we sungatyň taryhy boýunça bilim aldy. Ýazyjy Mongoliýa, Hytaýa, Ýaponiýa, Bosniýa, ABŞ-a we Ýewropa ýurtlaryna syýahat etdi. Onuň ilkinji kitabý 1977-nji ýylda neşir edildi. Krasnahorkainiň antiutopik romanlary we gysga hekaýalary köp-leriň göwnünden turdy. Ýazyjynyň eserleri dünýä dilleriniň köpüsine terjime edildi. 71 ýaşyndaky ýazyjy köp sanly abraýly baýraklaryň eýesidir.

Şu gün – 10-njy oktyabrda Osloda Parahatçylyk boýunça baýragyň eýesi, 13-nji oktyabrda bolsa, Alfred Nobelin hormatyna döredilen Ykdysadyýet boýunça baýragyň eýesi mälim ediler. Ykdysadyýet boýunça baýrak 1968-nji ýylda Şwesiýanyň Merkezi banky tarapyndan esaslandyryldy. Nobel baýragynyň möçberi 11 million şwed kronyna (1,17 million amerikan dollary) deň. Baýrak gowşurylyş dabaralary, adatyça, 10-njy dekabarda şwesiýaly alym we oýlap tapyjy Alfred Nobelin aradan çykan günü Şwesiýanyň paýtagty Stokgolmda we Norwegiýanyň paýtagty Osloda geçirilýär.

Dolandyryjy partiýanyň täze ýolbaşçysy

► 64 ýaşly Sanae Takaiti Günüň dogýan ýurdunda ilkinji zenan Premýer-ministr bolmaga taýýarlanylýar. Ol dolandyryjy Liberal-demokratik partiýanyň (LDP) täze lideri hökmünde tassyklandy. Parlament tarapyndan onuň dalaşgärliگی makullandan soň, Takaiti wezipesine girdi.

LDP-niň başlygy wezipesine baş dalaşgär – häzirkä iki ministr we öňki üç ministr dalaş etdi. Saýlawlarda ýeňiş gazanan Takaiti Premýer-ministr Sigeru Isibanyň ornuna geçer. Isiba ýaňy-ýakynda LDP-de bolup geçen parlament saýlawlaryndan soň işinden çekiljekdigini mälim edipdi. Şol saýlawlarda dolandyryjy koalisiýa iki palatada-da köplügini ýitirdi. Takaiti soňky baş ýylda dördünji Premýer-ministr bolar. Tejribeli syýasatçy (ilkinji gezek 1993-nji ýylda parlamente saýlandy) ykdysady howpsuzlyk, kosmos we ylmy syýasaty hem-de içeri işler ýaly ugurlarda möhüm wezipelerde işledi.

Takaiti berk konserwatiw tutumy, Ýaponiýanyň

Konstitusiýasyna täzeden garamagy, harby güýçleriň kuwwatyny artdyrmagy maksat edinýänligi bilen tanalýar. Ykdysady meselelerde salgytlary azaltmaga, sebit

subsidiýalaryna, energiýa we ýarymgeçiriji önümçiliği ýaly strategik pudaklara goldaw bermegi maksat edinýär. Ýaponiýada oktyabr aýynyň ortalarynda täze Ministrler Kabinetiniň tassygyny tassyklamak üçin nobatdan daşary mejlisiň geçirilmegine garaşylýar.

ANO hereketi ýeňiş gazandy

► 4-nji oktyabrda öňki Premýer-ministr Andreý Babişin ýolbaşçylygyndaky «Kanagatlanmadyk raýatlaryň hereketi» (ANO) çehiýada geçirilen parlament saýlawlarynda ýeňiş gazandy. Sesler doly sanalandan soň resmi netijeler mälim edildi.

Saýlaw uçastoklarynyň 99 götöriminden gowragyny sesleri sanalandan soň, ANO 34,6% ses aldy, dolandyryjy merkezi saggy koalisiýa SPOLU bolsa 23,3% ses bilen ikinji orny eýeledi.

5% çäkten geçen beýleki partiýalaryň arasynda 11,2% ses bilen «Arçynlar we garaşsyzlar» (STAN) hereketi, 8,9% bilen «Çeh nökterleri partiýasy», 7,8 gö-

terim bilen aýa saggy «Erkinlik we göni demokratiýa» hereketi (SPD) we 6,8% bilen «Awttoulag sürüjiler» partiýasy bar. Babiş ses berişligiň netijelerini syýasy karýerasynyň esasy pursady diýip atlandyrdy. Saýlawlaryň önüsrasynda Babiş ilata ýurduň ykdysady ýagdaýyny has-da gowulandyrmagy wada berdi. – Biz diýseň begenýäris we saýlawlara gelenleriň hemmesine sagbolsun aýdýarys – diýip bellän Babiş ANO-nyň taryhy ýeňiş gazanandygyny aýtdy.

Paýtagty Nusantara göçürmekçi

► Indoneziýanyň häkimiýetleri 2028-nji ýylda çenli ýurduň paýtagtyny Jakartadan Nusantara göçürmegi meýilleşdirýär. Bu barada Respublikanyň Prezident administrasiýasynyň başlygy Muhammet Kodari aýtdy.

«Nusantaranyň paýtagt derejesine eýe bolmagy üçin ol ýerde kanun çykaryjy we kazyýet edaralarynyň binalar toplumy gurulýar» diýip, «Jakarta Globe» neşiri ýazýar. Indoneziýanyň Prezidenti Prabowo Subiantonyň görkezmesine laýyklykda, ähli zerur hökümet binalarynyň gurluşygy 2028-nji ýylda çenli tamamlanar.

– Bu binalar toplumy täze paýtagtyň döwlet häkimiýetiniň standartlaryna doly laýyk gelmegine mümkinçilik döreder – diýip, Muhammet Kodari belledi.

2014-nji ýyldan 2024-nji ýylda çenli Indoneziýanyň Prezidenti wezipesini eýelän Joko Widodo paýtagty 2019-njy ýylda Jakartadan göçürmegi teklipl etdi. Me-

gapolisini ilkiabaşda 2024-nji ýylda çenli Kalimantan adasynda gurmamagy meýilleşdirilipdi. Şu maksat bilen 32 milliard amerikan dollary töweregi pul bölünip berildi, ýöne COVID-19 pandemiýasy bu taslamany bölkdedi.

2022-nji ýylyň ýanwar aýynyň ortalarynda döwlet Baştutany täze paýtagtyň Nusantara diýlip atlandyryljakdygyny mälim etdi. 2024-nji ýylyň 28-nji iýulynda Joko Widodo ilkinji iş gününe başlamak üçin ol ýere syýahat etdi, ýöne 30-njy iýulda häzirkä hökümet merkeziniň ýerleşýän ýeri bolan Jakarta gaýdyp geldi. Prezidentlige saýlanandan soň, Prabowo Subianto Nusantaranyň gurluşygyny tamamlamagy maksat edinýändigini we ol ýere göçmäge taýýardygyny aýtdy. Paýtagtyň göçürilmeginiň sebäbi Jakartanyň aýa köp ilatly bolmagy bilen bagly bolup, her inedördül kilometre 16 müňden gowrak adam ýaşaýar.

Saýlawlaryň senesi belli boldy

► Gyrgyzystanyň Prezidenti Sadyr Žaparov 30-njy noýabrda Žogorku Kenesiň (Mejlis) agzalary üçin möhletinden öňki saýlawlary geçirmek baradaky karara gol çekdi. Degişli karar döwlet Baştutanynyň resmi web saýtynda çap edildi. Resminama laýyklykda, merkezi komissiýa saýlawlary we sala saýlyklary geçirmek boýunça uzak aralykdan ses bermek ulgamyny ulanyp, ýurduň kanunçylygyna laýyklykda ses bermegi guramak tabşyryldy.

Hökümet saýlawlary maliýeleşdirmegi üpjün eder we jemgyýetçilik tertibini goramak hem-de raýatlaryň hukuklaryny, azatlyklaryny goramak boýunça çäreleri görer. Şeýle hem Ministrler Kabinetine saýlawçylaryň sanawyny düzmek üçin ilatly bitewi döwlet sanawynyň maglumatlaryny takykdamak, onlary düzgünde sanamak ulgamyny kämilleşdirmek we ytybarly kiber howpsuzlygy goragyny üpjün etmek tabşyryldy.

Noýabr aýynda geçiriljek ses berişlik Sadyr Žaparovyň iýun aýynda gol çeken Konstitusion kanunynda göz önünde tutulan täze ulgama geçiriler. Gyrgyzystanda 30 sany köp mandatly saýlaw okrugy döredilip, olaryň her biri 3 de-

putat saýlar. Her saýlaw okrugynda 1 orun zenan dalaşgär üçin bölünip berler we parlamentde, azyndan, 30 zenanyň bolmagy kepillendirilýär.

Žogorku Keneş Gyrgyzystanyň bir palataly parlamenti bolup, baş ýylyk möhlete saýlanan 90 agzadan ybarat. Ilkiabaşda, Gyrgyzystanda parlament saýlawlary 2026-njy ýylyň noýabr aýynda meýilleşdirilipdi.

Milli puluň denominasiýasy geçiriler

► Eýranyň Mejlisi ýurduň milli walýutasy – rialyň denominasiýasy baradaky taslamany tassykladý. Eýranyň Merkezi banky häzirkä pul ulgamynda we walýuta ätişajlyklaryna laýyklykda, daşary ýurt walýutasynyň alyş-çalyş hukmetini kesgitlemäge, walýutany satyn almaga we satmaga jogapkärçilik çeker.

«Goşa dolanlyşykly döwür» diýlip atlandyrylýan üç ýylyk geçiş döwri häzirkä we täze rialyň bir wagtda dolanyşygyny öz içine alýar. Bu döwürde bar bolan banknotlar we saýulyklar ýuwaş-ýuwaşdan dolanlyşykdan çykarýlar. Eýranda denominasiýa (kagyzy pullaryň gymmatlygynyň peselmegi bilen adyny üýtgetmeklik) meýilnamasy ýokary inflýasiýanyň we rialyň hümmetiniň peselmegi netijesinde, köp ýyldan bäri ara alnyp maslahatlaşylýar.

Bu taslamada banknotlardan 4 sany noly aýgymak teklipl edilýär. Şeýlelikde, meselem, 10 müň riallyk banknot 1 riala öwürüler. 1 rial

hem öz gezeginde, 100 kerana bölünär. Dört noluň aýgymagy maliýe amallaryny, buhhalter hasabatyny we gündelik durmuşda walýutany ulanmagy ýönekeýleşdirmäge gönükdirilendir.

Ýaş hünärmenler üçin wiza

► Hytaý ylmy we tehnologiýa boýunça ýaş hünärmenlere elýeterli boljak adaty wiza kategoriýalaryna «K» wizasy goshdy. Bu barada HHR-iň Daşary işler ministrliginiň metbugat sekretary Go Szýakun habar berdi. Onuň sözlerine görä, täze wiza görnüşini hytaýly we daşary ýurtly ýaş ylmy-tehniki hünärmenleriň arasynda işçi alyş-çalyşygyny we hyzmatdaşlygy ösdürmäge gönükdirilendir.

Täze düzgün 1-nji oktyabrda güýje girdi. Bar bolan 12 görnüşli adaty wiza bilen deňeşdirilende, «K» wizasy işlemäge barylanylara has köp giriş rugsady, has uzak möhletli galmak ýaly goşmaça ýenillikler hödürler.

«K» wizasy bolanlar Hytaýa girenlerinden soň bilim, medeniýet, ylmy we tehnologiýa ýaly ugurlardaky hyzmatdaşlyklary,

şeýle hem telekeçilik işleri bilen meşgullanarlary. Ýaş, bilim we iş tejribesi bilen baglanyşykly aýratyn talaplardan başga, «K» derejeli wizany almak üçin hytaýly iş berijilerden çakylyk hatyny almagyň zerurlygy ýok. Mundan başga-da, arza bilen ýüz tutmak hem ýönekeý bolar.

AFRIKANYŇ GIDROELEKTRIK STANSIÝASY

► Geçen aý Efiopiýada ýurduň Premýer-ministri Abiy Ahmed tarapyndan resmi taýdan açylyp ulanmaga berlen Afrikanyň iň ulý gidroelektrik stansiýasy doly güýjünde işe girizildi. Bu taslama ýurtda millionlara öýi elektrik togý bilen üpjün eder. Häzirkä wagtda Efiopiýa gidroelektrik stansiýasynyň işe girizilmegi bilen elektrik önümçiligini iki esse artdyrmagy meýilleşdirýär.

120 million ilaty bilen Afrika yklymynda ikinji orunda durýan Efiopiýa Nil derýasynyň goşandyndaky 5 milliard amerikan dollarlyk «Hydase» (Galkynys) bendi diýlip

atlandyrylýan gidroelektrik stansiýasyna ykdysady ösüş boýunça maksatlarynyň

naýbaşysy hökmünde garaýar. Gurluşygyna 2011-nji ýylda badalga berlen bende elektrik energiýasynyň öndürilmegi iň soňunda 750 MWt-den 5150 MWt-ä çenli ýokarlanar diýlip garaşylýar. Efiopiýanyň Premýer-ministri Abiy Ahmed bu stansiýanyň efiopiýalylaryň elektrik energiýasyna elýeterliligini ýokarlandyrmak we artykmaç energiýany goňşy ýurtlary eksport etmek üçin ulanyljakdygyny aýtdy.

1960-njy ýyllarda Nil derýasýnda Aswan bendini guran Müsür bu bendiň guraklyk döwüründe ýurduň suw üpjünçiligini çäklendirmegine alada bildirýär.

108 million töweregi ilaty bolan Müsür Nil derýasynyň süýji suwunyň, takmynan, 90 göterimini peýdalanýar.

Abiy iýul aýynda parlamentde eden çykyşynda «Hydase» bendiniň ählumumy mümkinçiliklere eýedigini aýtdy.

– Onuň öndürjek energiýasy diňe Efiopiýa däl, eýsem, goňşy ýurtlara hem has köp peýda getirer – diýip, Abiy Ahmed belledi.

Desganyň gurluşygýnda we maliýeleşdirilmeginde hytaý kompaniýalary möhüm orun eýeleýär. Stansiýa ilkinji elektrik energiýasyny 2022-nji ýylyň fewralynda öndürdi.

TARYHDA ŞU GÜN

1933-nji ýylyň 10-njy oktyabrynda amerikan kompaniýasy «Procter & Gamble» tarapyndan döredilen «Dreft» atly egin-eşik ýuwyjy serişdesi ilkinji gezek ABŞ-da satuwa çykarylady. Bu önüm egin-eşikleri ýuwmagyň täze usulyny hödürleýän öwürülüşik boldy. Bu oýlap tapyş Germaniýada «Henkel» kompaniýasy tarapyndan ilkinji ýuwyjy serişdäniň döredilmegi bilen başlanan himiki tehnologiýalaryň ösüşiniň netijesi boldy.

Täsin seýilgäh – tolgundyryjy başdangeçirme

Çzanszýasze milli seýilgähine ilkinji gezek barýan her bir syýahatçy dag gerişlerinden ýasalan sungata meňzeýän Hytaýyň bu tebigy gözelligini görüp haýran galýar. Çzanszýasze Hytaýyň günorta-günbatarynda, Hunan welaýatynyň Wulin-ýuan goraghanasynyň çäginde ýerleşýän milli seýilgäh bolup, Wulingshan daglyk ulgamyna degişlidir. 48,15 gektar meýdana barabar bolan Çzanszýasze 1982-nji ýylda milli seýilgäh hökmünde ykrar edilýär. 1992-nji ýylda YUNESKO-nyň Bütindünýä mirasynyň sanawyna girizilen seýilgähiň uzak ýyllaryň dowamynda ýagşyň köp ýagmagy, howanyň we cyglylygyň üýtgemegi bilen emele gelendigi çaklanylýar.

Kwarsdan we daşlardan emele gelen beýik we dik gaýalar ösümlik bitýändigini bilen tapawutlanýar. Seýilgähde iň owadan gaýanyň beýikligi 1080 metre barabar bolup, hytaýlylar bu gaýany «Awatar-Hallelujah dagy» diýip atlandyryýarlar. «Awatar dagy» hem diýilýän bu gaýa dyrmaşyp çykyp bolmaýar. Seýilgähde 3 mündün gowrak gaýa bolup, olaryň üçden biri 200 metrden beýikdir. Seýilgähiň iň beýik

nokady 1890 metre barabar bolan Doupeng dagy hasaplanýar. 2011-nji ýylda Týanmen dagynda «batyr» syýahatçylyk üçin gaýanyň daşyndan aýlanyp geçilýän, uzynlygy 100 metr, ini 1,5 metr bolan täsirli pyýada ýoly guruldy. Aýna bilen örtülen 1400 metr belentlikdäki bu ýol dünýädäki iň bir ünsi çekiji we daşyndan seredeniňde howply görünüşli ýerleriň biridir. Seýilgähiň iň owadan ýerleriniň biri hökmünde asman köprini (Zhangjiajie Grand Canyon) görkezme bolar. 2016-njy ýylda açylan bu köpri dünýädäki iň uzyn we iň beýik pyýada aýna köpri hasaplanýar. Ýerden 357 metr belentlikdäki «I-nji tebigy köp-

ri» hem diýilýän «Grand Canyon»-yň ini 4 metre, uzynlygy 50 metre barabar bolup, iki gaýanyň depesini birleşdirýär. Gaýanyň depesine çalt barmak üçin gurlan «100 aždaha lifti» (Bailong Lift) hem görenleri haýrana goýýar. Syýahatçylyk aýna kapsulaly açyk lift bilen 330 metr belentlikdäki dik gaýa çykyp, seýilgähiň täsin gurluşyny we özboluşly tebigatyny synlamaga mümkinçilik alýarlar. Syýahatçylarda ýatdan çykrmajak duýgulary döredýän «100 aždaha lifti» daglyk ulgama gurlan dünýädäki iň beýik açyk lift hasaplanýar. Bulardan başga-da, seýilgähiň düzüminde birnäçe gowak, emeli Baofeng köli bar.

Milli seýilgähde 3 müňe golaý seýrek ösümlik ösýär. Dünýäde seýrek duş gelýän kepleri agajyny, ginkgo we gyzyl agajyny bu ýerde görmek bolýar. Sebittiň haýwanat dünýäsi hem köp görnüşli bolup, bu ýerde 500-den gowrak janly-jandar ýaşaýar. Olaryň arasynda maýmynyň kábiri seýrek duş gelýän görnüş, salamanderler hem bar.

Seýilgähden uzak bolmadyk ýerde Wulinýuan atly kiçik şäher ýerleşýär. Çzanszýasze milli seýilgähine gelen syýahatçylaryň aglaba bölegi bu şäheriň myhmany bolýarlar. Syýahatçylyk üçin ähli zerurlyklar göz önünde tutulan bu şäherçede myhmanhanadyr restoranlaryň birnäçesi bar.

Näme üçin gül oklanýar?

«Gül çemenini gapan oğlan tizden-tiz öýlenýär. Gül dessesini tutan guzyň bagty açulýar». Megerem bu jümleler hemmämiz üçin tanys bolsa gerek. Toýlarda sabysyzlyk bilen garaşylýan pursatlaryň biri hem, gül dessesini gapmak pursadydyr. Asyrlardan bäri dowam edip gelýän gül oklamak däbi 1800-nji ýyllarda Angliýada döredildi. Şol döwürler myhmanlar gelniň gülünü alyp geçmek üçin dürli oýunlar edipdirler. Wagtyň geçmegi bilen toý tutýan ýaşlaryň özi gül çemenini myhmanlara tarap taşlamak bilen täze bir döňme ýüze çykypdyr. Bu döňme toýlaryň şowhunyny artdyryp, kimde kim gül çemenini tutsa üstünlük gazanjakdygyna we durmuş gurjakdygyna ynanyşydyr. Köp mahallarda gül çemenini tutmak üçin diňe zenanlar hatara düzülipdirler.

Häzirki wagtda medeni döpleriniň birine öwürülen gül çemenini tutmak bäsleşigine oğlan-gyzlar bilelikde gatnaşýarlar. Köp ýurtta gül çemenini oklamak däbi ýaş çatynjalaryň täze bir durmuş ýoluna gadam basýandygyny aňladýar. Kábir ýurtta bolsa gül dessesini oklamak toý tutýanlaryň myhmanlar bilen şatlygyny paýlaşýandygyny alamatlandyryýar. Kábir ýerde bolsa toý tutýan ýaşlar toý etmek gezegini beýleliklere berjäsir diýip düşüňýärler.

Toýda gül çemeniniň haýsy güllerden boglandygyna hem uly üns berilýär. Sebäbi bagul, çigildem ýa-da garyşyk goýlan ownujak gülleriniň her haýsynyň öz manyсы bar. Mysal üçin, köpler iň bagly gününde bagullardan boglan dessäni söwer ýaryna berip, durmuşynyň hem bagul ýaly owadan hem ajaýyp bolmagyny arzuw edýär. Dünýäniň kábiri ýurtda ýaşlar gül çemeniniň ornuna ýumşak oýnawaçlary ýa-da gurjak oklaýarlar. Bu olaryň köp çagaly bolup, köpçüligi goşulýşyp gitmegini alamatlandyryýar. Gül oklamak däbi ABŞ, Kanada, Angliýa, Awstraliýa, Täze Zelandiýa ýaly ýurtlarda has giňden ýaýran toý döňdüsurlarynyň biridir. Bu ýurtlarda gül tutmak dabarasyna diňe gelniň joralary gatnaşýarlar.

Bagtly ýaşamak üçin 5 ýörelge

Nikalaşmak iki adamyň durmuşyny birleşdirýän iň möhüm kararlaryň biridir. Nikalaşmak bilen iki ýaş juwanyň arasynda maşgala emele gelip, uzak ýyllaryň dowamynda bagtly maşgala bolmak üçin uly tagalla edilýär. Bilermenler ýanýoldaşyň bilen düşünişip, bagtly durmuşda ýaşamagyň syrlyrny şeýle beýan edýärler.

Diňlemegi başarmak. Diňlemegi başarmak sungat bolup, ýanýoldaşyň aýdanlaryna dogry düşünmegi we mylaýum jogap bermegi başarmaly. Düşünişmezlikleriň köpüsi derdiniň aýdyp bilmezlik, diňlemegi başarmazlyk we ýalňyş düşünmek bilen bagly ýüze çykýar. Şol sebäpli, ýanýoldaşyň diýýän sözlerini diňe bir eşitmeli däl, eýsem, duýgularyň bilen kabul etmeli.

Dogruçylyk we duýgularyň paýlaşmak. Özüni dogruçylyk alyp barmak we duýgulary-

ňy saýlap alan ýaryň bilen paýlaşmak maşgala gatnaşygynyň esasy düzüýän namy güýçlendirmäge ýardam edýär. Ynam özara gatnaşyklaryň esasy sütüni bolup, bagtyýar geljegi üpjün edýär. Özüni bagtyýar, aladaly ýa-da gaharly duýýandygyna garamazdan, duýgularyňy maşgala bilen paýlaşmaly. Bu adamyň özüni rahat alyp barmagyna, birek-birege has-da ýakynlaşmaga we maşgala gatnaşyklaryny berkitmäge kömek edýär.

Özara tankyda dogry düşünmek. Maşgalada düşünişmezlikleriň bolmagy tebigy zat. Bu ýagdaý, esasan hem, kemçiliklerini bilmezlik esasynda ýüze çykýar. Şol sebäpli maşgalada ýüze çykýan kemçilikleri bir-biriň kemsitmezden, ýumşak äheňde aýtmaly. Esasy zat hem sebäpkär gözlemeli däl-de, meseläniň ýüze çykmagyna sebäp bolan ýagdaýy anyklamaly. Ýalňyş gaýtalamaz-

lyga synanyşmaly. «Men» ýa-da «Sen» diýen jümläniň ýerine «Biz» diýen jümläni ulanmaly.

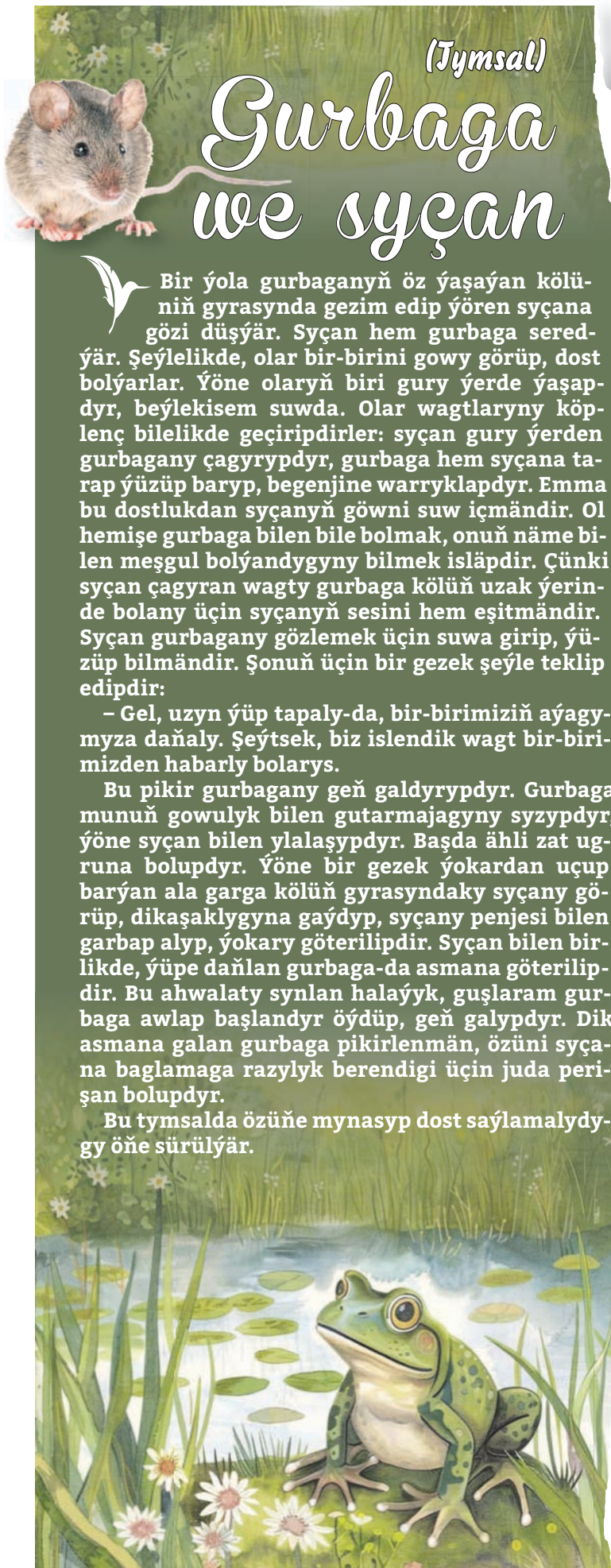
Hal-ahwal soraşmak. Günün dowamynda iş-alada bilen bolup, bir öýde ýaşatýan hem bolsa, kähälatda hal-ahwal soraşmagy we gürrüňleşip oturmaga ýatdan çykarýars. Bu ýagdaý maşgalada sowuk-salalyga getirip biler. Şol sebäpli maşgaladan wag-

tal-wagtal hal-ýagdaýyny soraşmagy, öýde dynç alýan wagtyň söhbet edip oturmaga ýatdan çykarmaly däl. Hal-ahwal soraşmak alada edilýändiginiň alamaty bolup, maşgala gatnaşygyny has-da berkidýär.

Hormat goşmak we minnetdarlyk bildirmek. Ýanýoldaşyňa edýän aladalary üçin minnetdarlygynyň yzygiderli beýan etmeli. Aşam naharyndan soňra, ýanýoldaşyňa naharyň süjji bolandygyny aýtmak ýa-da öýe getirilen haýsydyr bir zat üçin ýoldaşyňa hoşallyk bildirmek onuň iň ýakymly bolsa gerek. Minnetdarlyk oňyn duýgulary döredip, agzybirtligi saklamaga we biri-birine bolan hormaty artdyrmaga ýardam edýär.

ÇAGALAR

Uzynlygy 270 santimetre, agramy 100 kilograma çenli ýetýän ýelken balygy sagatda 110 kilometr tizlik bilen ýüzüp bilýär.

Gurbaga we syçan

Bir ýola gurbaganyň öz ýaşaýan köli-niň gyrasynda gezim edip ýören syçana gözi düşýär. Syçan hem gurbaga seredýär. Şeýlelikde, olar bir-birini gowy görüp, dost bolýarlar. Yöne olaryň biri gury ýerde ýaşapdyr, beýlekisem suwda. Olar wagtlaryny köplenç bilelikde geçiripdirler: syçan gury ýerden gurbagany çagyrypdyr, gurbaga hem syçana tarap ýüzüp barýp, begenjine warryklapdyr. Emma bu dostlukdan syçanyň göwni suw içmändir. Ol hemişe gurbaga bilen bile bolmak, onuň näme bilen meşgul bolýandygyny bilmek isläpdir. Çünki syçan çagyran wagty gurbaga köliň uzak yerinde bolany üçin syçanyň sesini hem eşitmändir. Syçan gurbagany gözlemek üçin suwa girip, ýüzüp bilmändir. Şonuň üçin bir gezek şeýle teklip edipdir:

– Gel, uzyn ýüp tapaly-da, bir-birimiziň aýagy-myza daňaly. Şeýtsek, biz islendik wagty bir-birimizden habarly bolarys.

Bu pikir gurbagany geň galdyrypdyr. Gurbaga munuň gowulyk bilen gutarmajagyny syzypdyr, yöne syçan bilen ylalaşypdyr. Başda ähli zat ugruna bolupdyr. Yöne bir gezek ýokardan uçup barýan ala garga köliň gyrasyndaky syçany görüp, dikaşaklygyna gaýdyr, syçany penjesi bilen garbap alyp, ýokary göterilipdir. Syçan bilen birlikde, ýüpe daňlan gurbaga-da asmana göterilipdir. Bu ahwalaty synlan halaýyk, guşlaram gurbaga awlap başlandyrypdyr, geň galypdyr. Dik asmana galan gurbaga pikirlenmän, özüni syçana baglamaga razylyk berendigi üçin juda perişan bolupdyr.

Bu tymşalda özüne mynasyp dost saýlamalydygy öňe sürülýär.

ÇAGALARYŇ gyzykly güýmenjesi

Çözmekde we düzmekde ussatlygy talap edýän pazzl zehininiň kämilleşdirmekde iň gowy oýlap tapýşlaryň biridir. Güýmenje we aýkyl maşkyňyň bir görnüşini bolan pazzl ýadygowlaşdyrmak bilen bir hatarda, meseleleri çalt çözmek hem-de düýpli pikirlenmek ukbynyň ösdürýär. Beýnini işjeňleşdirýän bu güýmenje stresi peseldip, ünsüni bir ýere jemlemäge kömek edýär. Pazzl düzmek çagalar we ýaşuly adamlar üçin has wajypdyr. Geçirilen barlaglara görä, kiçilikden pazzl söküp-düzýän çagalar mekdepde has işjeň bolýarlar, şeýle hem öwredilýän bilimleri çalt özleşdirýärler. Pazzl bilen meşgullanýan çagalar ugrutapýy bolup, islendik ýagdaýdan aňsatlyk bilen baş alyp çykýarlar. Her gün 10-15 minut pazzl düzmek ýadugyň gowşamagynyň önüni almak bilen bir hatarda, sagdyn ösmäge ýardam edýär.

Köpler pazzl diýlende birnäçe bölekler bolýan, sökülüp-düzülýän şekilli kartony göz önüne getirýärler. Aslynda, pazzlyň birnäçe görnüşleri bar.

Jigsaw pazzl. Pazzlyň sökülüp-düzülýän bu görnüşinde birnäçe bölekleri üjerli-üjerinde tertipläp goýanyňyň şekili emele gelýär.

Söz tapmaçalary. Pazzlyň bu görnüşine krossword, söz tapmak we söz goşmak ýaly gyzykly güýmenjeler girýär.

San tapmaçalary. Bu görnüşe sudoku diýilýän bolup, öýjükleri 1-den 9-a çenli sanlar keseligine we dikligine gabat gelmeýän görnüşde ýerleşdirilýär.

Logiki pazzl. Jogabyny tapmakda we tapmaçanyň çözmekde çuňňur pikirlenmegi talap edýän meseleler.

Mehaniki pazzl. Rubigiň kubigi diýlip atlandyrylýan köpgyranly oýnawaç dünýäde iň köp gyzyklanylýan güýmenje hasaplanýar.

• TARYHY

Ilkinji pazzl 1766-njy ýylda Jon Spilsburi tarapyndan çagalara geografiýany öwretmek maksady bilen oýlanylyp tapylýar. «Bölünen karta» diýlip atlandyrylan bu pazzl ýurtlary serhetlerine görä bölüp, tagta ýelmek arkaly ýasalapdyr. Okuwçylar geografiýa sapagunda kartanyň aýrýan böleklerini tapmak we ýelmek arkaly bilimlerini kämilleşdiripdirler. Spilsburiň oýlap tapan bölünýän kartasy esasynda XIX asyryň ahyrynda «jigsaw pazzl» ady bilen täze bir oýun görnüşü ýüze çykýar. Jigsaw pazzlda indi karta däl-de, janly-jandarlaryň, şeýle hem multfilm gahrymanlarynyň dürli şekilleri ýerleşdirilýär. Jigsaw pazzl häzirki wagtda hem güýmenje oýunlarynyň iň meşhur görnüşleri hasaplanýar.

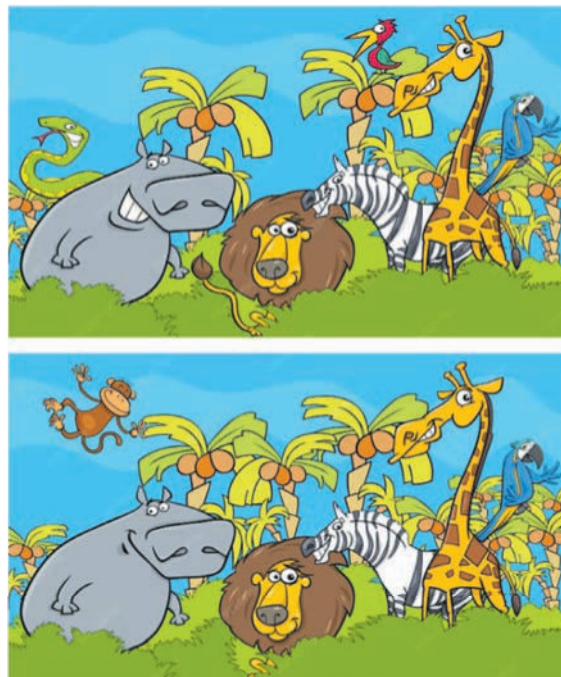
Ilkibaşda aýak böleklerinden ýasalan pazzl oýnawaçlary 1930-njy ýyllardan başlap arzan hem-de hemmelere elýeterli etmek maksady bilen ýüzi ýalpyldawuk kartondan ýasalyp başlanýar. Pazzl oýnawaçlaryny öndürmekde Germaniýanyň «Ravensburger» kompaniýasy, ABŞ-nyň «Buffalo Games» hem-de «Melissa & Doug» ýaly kompaniýalary öňdeligi eýeleýär. Dünýäde her ýyl 2 milliarda golaý pazzl oýnawaçlary satulýar.

Haýsy balyk çalt ýüzýär?!

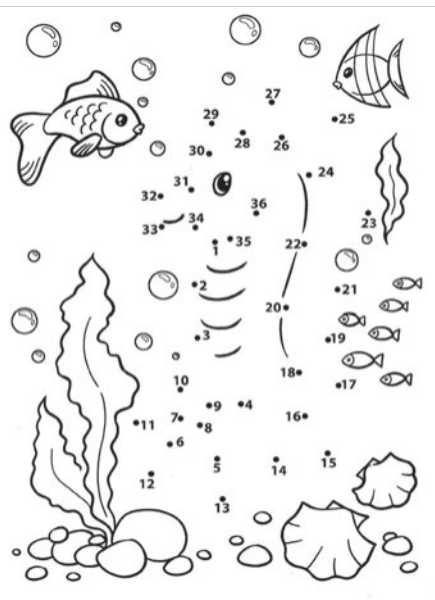
Balyklar howpdan goranmak ýa-da awuny tutmak üçin örän çalt ýüzýärler. Deňiz jandarlarynyň tizligini ölçemek aňsat däl. Muňa garamazdan, ihtiologlar balyklaryň ortaça tizligini nazarda tutup, ýelken balygyny iň çalt ýüzýän balyk hasaplaýarlar.

Ýelken balygynyň tizligi sagatda 110 kilometre ýetýär. Atlantik, Hindi we Ýuwaş ummanlarynda mesgen tutan bu balyklar 13 ýyl ýaşýar. Ýelken balygynyň uzynlygy ortaça 270 santimetre, agramy 100 kilograma çenli ýetýär. Ýelken balygynyň arkasynda ýelkene meňzeş uly ýüzgüji, şeýle hem döşünde ele meňzeş iki sany uzyn ýüzgüji bar. Bu ýüzgüçler uzyn çüňkli balygynyň has çalt ýüzmegine ýardam edýär. Ýyrtýy balyklaryň bir görnüşini bolan ýelken balygy topar bolup aw edýärler. Göçüp-gonup ýören bu balyklar, esasan, ownuk deňiz jandarlary bilen iýmitleňýärler.

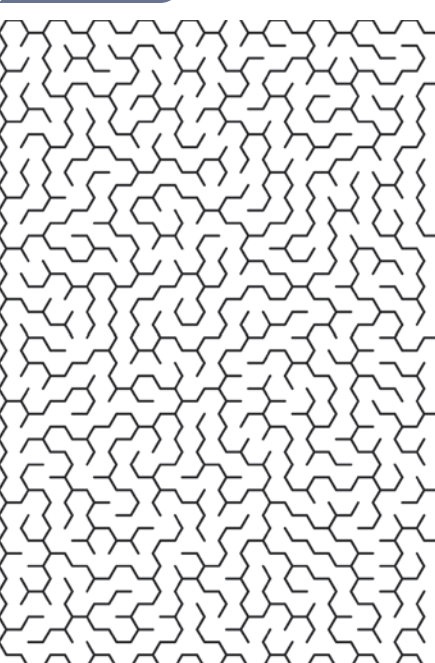
7 tapawudy tapyň!

Sanlary birleşdirip, şekilli reňkläň!

Labirint

Gyzykly pursat

Mergen BEGNAZAROW, Türkmenistanyň Telekomunikasiýalar we informatika institutynyň talyby.

39-njy SKANWORD

Ýaran GURBANOW, S.A. *Nyýazow adyndaky Türkmen oba hojalyk uniwersitetiniň talyby.*

52-nji
CROSSWORD

51-nj krosswordny jogaby:

N	A	M	A	L	I	M	C	A	K	S	Z	A	G	A	R	A	N		
O	A	O	I	U	E	E	N	S	N	A	A	A	A	A	A	A	A		
R	E	S	I	M	G	O	M	U	L	G	E	N	A	L	T	M	O	Y	
I	K	F	T	E	E	R	E	R	K	M	O	A	O	A					
Y	U	W	D	A	R	H	A	A	M	A	T	L	Y	A	N	S	A	T	
A	A	A	O								N	G					Y		
			S	P	I	R	T	F	O	R	D		Y	N	A	M	A	R	
D	S	E				M	R	A	A	K	L	E							
O	W	R	T <td></td> <td></td> <td>O</td> <td>J</td> <td>A</td> <td>K</td> <td>B</td> <td>A</td> <td>S</td> <td>Y</td> <td></td> <td>A</td> <td>L</td> <td>A</td> <td>C</td>			O	J	A	K	B	A	S	Y		A	L	A	C	
Y	B	E		P	R	A	A	D	L	K				K	I	E			
G	U	L	A	K	E	K	G	E	G	E	G	I	G	A	P	L	A	N	
I	U	E	L			G	S	T		T	R	S							
N	A	M	E			M	A	N	O	M	E	T	R		E	W	I	N	
A	L	S	C										T	Z	K				
G	A	T	L	A		A	S	L	Y		Y	L	A	N					
A			G	T		A	S								I	Y			
N	E	S	I	L		M	E	D	I	N	E		A	M	A	Z	O	N	K
D	A	A	A	A	R	R	D	E	A	Y	S	G							
B	U	L	A	W															
Q	U	Y			N	Y	M	A	A	L	A								
L	I	R	I	K	A		G	A	W	A	N	A		K	A	T	E	T	

37-nji skanwordyň jogaby:

● **KESELIGINE:** 2. Şugundyrň bir görnüşü. 8. Hereket edýän dişli tiğir. 9. Gahrymançylykly halk rowaňatлары, hekaýatлары. 10. Biri-birine ýüklen ýerleşýän adalar topary. 11. Germaniýanyň bir şäheri. 13. Rus awtoulag kysymy. 16. Ertir boljak, şu günden soň gelýän gündäki. 20. «...getirer,oturanıňırsorar» (nakyl). 21. Sesslerler yzgyrdyň peselmegi ýa-da ýokarlanmagy. 22. Tassykklamagy, makullamagy aňladýan söz. 23. Zyýanly şöhleleri Ýerini ýüzüne getirmegini öňüni alýan tebigy gaz gatlagy. 24. «...muzduny ber-de, gysssa» (nakyl). 25. Aýal dogandyňdan bolan gyz. 27. Adamyň we jandaryň iğmit sindiriji ýumşajyk turba görnüşli ıçki agzasy. 28. Italiýanyň bir şäheri. 29. Almanyň bir görnüşü. 33. Gyzdyryjy enjamlary öňüdüřřn rus kompaniýasy. 36. Gün ulgamynda bir planeta. 38. Hytaýyň taryhy sebti. 39. Asman. 40. Käbir uly we gyrysmy açagalaryň getirijän hasyly, iriimişi. 41. Gereginde artýk, köp.

Ahmet JUMAÝEW

*Türkmenistanyň Telekommunikasiýalar
we informatika institutynyň talyby*

40-njy SKANWORD

Begmuhammet MEREDOW, *Halkara ynsanperwer gylmlary we ösüş uniwersitetiniň talyby*

Saýlama tapgyryň nobatdaky duşuşyklary

► 2027-nji ýylda Saud Arabystanynda geçiriljek 19-njy AFK Aziýa Kubogy ýaryşyňyň 3-nji saýlama tapgyrynyň duşuşyklary dowam edýär. Toparçalardaky 3-nji duşuşyklara badalga berlip, «D» toparçada çykyş edýän Türkmenistanyň milli ýygynyň nobatdaky oýnuny myhmançylykda Şri Lankanyň ýygynyň bilen geçirdi. Ýurduň Kolombo şäherinde geçirilen oýunda ýer eýeleri iň kiçi hasap bilen üstün çykdy. Duşuşykdaky ýeke-täk goly 67-nji minutda Perera geçirdi.

Şeýle-de Türkmenistanyň milli ýygynyň 4-nji duşuşygyny hem

Şri Lankanyň milli ýygynyň bilen geçirdi. Bu duşuşyk 14-nji oktyabrda, ýagny sişenbe güni Arkadag şäherindäki «Arkadag» stadionynda oýnalar. Duşuşyk 18:45-de başlap, oýna Koreýa Respublikasyndan Kim Yu-Jeon eminlik edip.

Ildeşlerimiz 1-nji oýunda myhmançylykda Hytaý Taýpeýiniň ýygynyň 2-1, 2-nji oýunda ýurdumyzda Tailandyň milli toparyny 3-1 hasaplar bilen ýeňişe sezewar edipdi.

Geçirilen duşuşykdan soň Türkmenistanyň milli ýygynyň 6 utuk toplamagy başardy.

Müsüriň ýygynyň 4-nji gezek Dünýä Kubogyna gatnaşar

► FIFA Dünýä Kubogy 2026-a gatnaşjak ýene bir ýygyny belli boldy. Saýlama tapgyryň Afrika zolagy boýunça «A» toparçada çykyş edýän Müsüriň ýygynyň myhmançylykda Jibutiňiň ýygynyňdan 3-0 hasabynda üstün çykdy. Duşuşykda müsürilileriň gollaryny Ibrahim Adel (8) bilen Mohamed Salah (14, 84) derwezä girizdi. Şunlukda, toparçalardaky duşuşyklaryň tamamlanmagyna 1 oýun galanda, Müsüriň ýygynyň 23-e çykardy we Dünýä Kubogyna we-

kilçilik etmäge hukuk gazandy. Dünýä Kubogyna 4-nji gezek gatnaşjak Müsüriň ýygynyň mun-dan öň 1934-nji, 1990-njy hem-de 2018-nji ýyllarda futbolýň iň uly baýramçylygynynda çykyş edipdiler. Müsüriň ýygynyň 9+1 topar ugratjak Afrikadan wekilçilik edýän 3-nji topar bolup, ondan öň Marokkonyň hem-de Tunisiň ýygynyňlary Dünýä Kubogyna ýollanma alypdylar. Öňümizdäki 4-5 güňüň dowamynda Afrikadan Dünýä Kubogy 2026-a gatnaşjak ýene-de 5 ýygyny belli bolar.

F1-de «McLaren» 10-njy, Moto GP-de «Ducati Lenovo» 4-nji çempionlygyny gazandy

► Formula 1 boýunça möwsümiň 18-nji ýaryşy Singaporda geçirildi. Ýurduň Marina Bay aýlagynda guralan ýaryşda 62 aýlawy 1 sagat 40 minut 22,367 sekuntta tamamlan «Mercedes» toparynyň britan sürüjisi Jorj Russell ýeňiji boldy. Ilkinji hatardan bat alan sürüji şu möwsümde 2-nji, karjerasy boýunça-da 5-nji ýeňişini gazandy. Russell-den 5,430 sekunt yza galan soňky çempion, «Red Bull» topar-

rynyň niderland sürüjisi Maks Verstappen 2-nji ýeri eýeledi. «McLaren» toparynyň sürüjileri bu gezek hem ýeňiş münberiniň iň ýokary basgançagynda çykyp bilmedi. Bassyr 3-nji ýaryşda öňdäki orny eýeläp bilmedik toparyň sürüjileri — britaniýaly Lando Norris 3-nji, awstraliýaly Oskar Piastri 4-nji ýer bilen oňnut etmeli boldular. Piastri şu möwsümde uzly-uzyn 2 oýunda, umumylykda 4-nji gezek münberin daşynda galdy. «Mercedes» toparynyň italiýaly sürüjisi Kimi

Antonelliňi 5-nji bolan ýaryşynda «Ferrari» toparynyň monakoly sürüjisi Şarl Lekler 6-njy ýeri eýeledi.

Möwsümiň tamamlanmagyna 6 ýaryş galanda toparlaryň, ýagny konstruktorlaryň arasynda çempion belli boldy. 18 ýaryşda utugyny 650-ä ýetiren «McLaren» topary bassyr 2-nji, umumylykda-da 10-njy gezek F1-iň çempionlygyny gazandy. «McLaren» topary 16 çempionlygy bolan «Ferrari» toparyndan soň F1-de iň köp ýeňiş gazanan 2-nji konstruktor boldy. Bu ugurda «Williams» 9, «Mercedes» 8 çempionlyk bilen 3-4-nji orunlary paýlaşýar.

Häzirki wagtda ikinjilik ugurunda 3 toparyň arasynda üsti görşew dowam edýär. «Mercedes» 325, «Ferrari» 298, «Red Bull» 290 utuk bilen 2-3-4-nji orunlary eýeleýärler.

Sürüjileriň sanawynda Oskar Piastri liderligini saklap gelýär. Onuň 336 utugy bar. Piastriň toparlaşy Lando Norris 314 utuk bilen 2-nji orunda barýar. «McLaren» toparynyň sürüjileriň ýalňyşaryna garaşýan we soňky ýaryşlarda az-owlak tñjenen Maks Verstappen 273 utuk bilen 3-nji ýeri eýeleýär.

Möwsümiň 19-njy ýaryşy 19-njy oktyabrda ABŞ-nyň Texas ştatynyň Ostin şäherinde geçiriler.

Ýaş sürüjiniň ilkinji ýeňşi

► Çempiony geçen tapgyrda belli bolan Moto GP ýaryşynda möwsümiň 18-nji «Gran Prisi» Indoneziýanyň Mandallika şäherinde geçirildi. 27 aýlawdan ybarat ýaryşda «BKB Gresini Racing» toparynyň ispan sürüjisi Fermin Aldeguer ýeňiş gazandy. Ol «Ducati» kysymly motosikli bilen ýaryşy 41 minut 7,651 sekuntta tamamlap, karjerasynda ilkinji ýeňişini baýram etdi. «Red Bull KTM Factory» toparynyň is-

pan sürüjisi Pedro Akosta ýeňijiden 6,987 sekunt yza galyp, 2-nji ýeri eýeledi. 3-nji orna ýeňijiniň watandasy hem toparlaşy Aleks Markes mynasyp boldy. Karjerasyndaky 7-nji çempionlygyny gazanan Mark Markes esasy ýaryşa ulagunda ýüze çykan näsazlyk sebäpli gatnaşyp bilmedi.

Esasy bäsleşikden 1 gün öň geçirilen sprint ýaryşynda «Aprilia» toparynyň italiýan sürüjisi Marko Bezzecki 1-nji,

Fermin Aldeguer 2-nji, «Trackhouse MotoGP» toparyndan «Aprilia» kysymly motosikli bilen ispaniýaly Raul Fernandes 3-nji orny eýeledi.

Toparlaryň arasynda çempion Mark Markesiň çykyş edýän «Ducati Lenovo» topary 850 utuk toplam, bassyr 2-nji, soňky 5 ýylda 4-nji çempionlygyny gazandy.

Moto GP-de möwsümiň 19-njy ýaryşy Awstraliýanyň Melburn şäherindäki Filip adasynda geçiriler.

Angliýanyň hem-de Ispaniýanyň çempionlaryň ýeňlişsiz topar galmady

Ýewropanyň öňdebaryjy çempionatlarynda ýeňlişsiz toparlaryň sany her tapgyrda azalýar. «Premier Ligada», «La Ligada», «Ligue 1»-de ýeňlişsiz topar galmady. «Serie A»-da «Yuwentus» bilen «Atalanta», «Bundesligada» «Bawariýa» bilen «Borussiya Dortmund», Russiýanyň «Premjer Ligasynda» «Lokomotiw», Türkiýäniň «Süper Liginde» «Galatasaray», «Göztepe», «Fenerbahçe», Portugaliýanyň «Premeira Ligasynda» «Porto» bilen «Benfika», Niderlandlaryň «Eredivisie»-sinde «Fejenoord» bilen «Aýaks» häzirlিকে ýeňlişsiz ýoluny dowam edýär.

► Angliýanyň çempionatynda häzirki çempion «Liwerpul» myhmançylykda «Çelsi» bilen duşuşy, soňky minutlarda ýeňişe sezewar boldy. Duşuşykda «Çelsi» Kaisedonyň 14-nji minutdaky owadan goly bilen öňe saýlandy. Öňa 67-nji minutda Gakpo jogap berdi. 90+6-njy minutda-da Estewao

londonlylara ýeňiş getirdi. «Liwerpul» çempionatda 2-nji, umumylykda-da bassyr 3-nji duşuşygunda ýeňişe sezewar boldy. Demirgazyk London derbisinde «Arsenal» öz meýdançasynda «West Ham» Raýs hem-de Sakanyň gollary bilen

2-0 hasabynda ýeňişe sezewar etdi we 1-nji orna beýgeldi. Erling Holanýiň ýeke-täk goly bilen myhmançylykda «Brentford» ýeňen «Mançester Sitiňiň» tälimçisi çempionatdaky 250-nji ýeňişini gazandy. Ol APL-de bu görkeziji äň çalt ýeten tälimçi bolup, ispaniýaly hünärmene munuň üçin 349 oýun gerek boldy. Umumylykda 19 oýundan bäri ýeňilmän gelýän «Kristal Palas» myhmançylykda «Ewertondan» Grilişň 90+3-nji minutdaky goly bilen utuldy.

Italiýanyň çempionatynda-da lider çalşyp, «Milanyň» myhmançylykda «Yuwentus» bilen golsuz deňme-deň oýnamagyndan soň «Napoli» ýene-de 1-nji basgançaga beýgeldi. Turindäki oýunda «milanlylara» öňe geçmäge mümkinçilik bolsa-da, Pulitişň 53-nji minutda ýerine ýetiren 11 metrlik jerime urgusy derwezäniň üstünden geçdi. Soňky çempion «Napoli» öz meýdançasynda «Jenoany» kabul edip, garşydaşynyň öňe geçendigine garamazdan, Zambo-Angissanyň hem-de Hüjoýlunnyň gollary esasynda 2-1 hasabynda ýeňiş gazandy. «Roma» hem edil şeýle hasap bilen myhmançylykda «Fiorentina»-ny ýeňmegi başardy. Duşuşykda Moýza Keniň goly bilen öňe geçen «Fiorentinanyň» torundan ýeňiş gollaryny Sule bilen Kristante geçirdi. «Inter» toparyna öz meýdançasynda «Kremonezeni» ýeňmek kyn düşmedi (4-1). Şu möwsümde ilkinji gezek utulan «Kremonezeniň» derwezesini Lautara Martines, Bonni, Dimarko hem-de Barella dagy sarsydymagy başardy. Öz meýdançasynda «Komony» kabul edip, 1-1

deňme-deň oýnan «Atalanta» topary «Yuwentus» bilen bilelikde ýeňlişsiz barýan 2 klubuň biridir. 6 goluň geçirilen oýnunda myhmançylykda «Lasio» bilen duşuşan «Torino» topary 90+2-nji minutda Kokonyň goly esasynda öňe geçse-de, 90+13-nji minutda ýeňiş elden giderdi. «Lasio»

toparyny ýeňlişden halas eden goly 11 metrlik jerime urgusyndan Kataldi geçirdi.

«Barselonany» 10 ýyldan soň ýeňdi

► Ispaniýanyň çempionatynda «Real Madrid» 1 hepdelik arakesmeden soň ýene-de liderlige gaýdyp geldi. Öz meýdançasynda «Wiljarrealy» Winisius Juniorň (47, 69 p) hem-de Kilian Mbappeniň gollary bilen 3-1 hasabynda ýeňen «Real Madrid» topary 1-nji orna beýgeldi. 8-nji tapgyra liderlike başlan «Barselona» myhmançylykda «Sewilýadany» 4-1 hasabynda asgyn geldi.

Aleksis Sançesiň 13-nji minutda 11 metrlik jerime urgusyndan geçiren goly bilen öňe saýlanan andalusiyalylar 36-njy minutda Romeronýň goly esasynda hasaby 2-ä çykardylar. 1-nji ýarymyň ahyrunda Reşfordyň goly bilen aratapawudy 1 gola düşüren katalonlara 76-njy minutda hasaby deňlemäge mümkinçilik boldy. Ýöne Lewandowskiň ýerine ýetiren 11 metrlik jerime urgusy sowa geçdi. Oýnuň 90-njy minutunda Karmona, 90+6-njy minutunda-da Adams tapawutlanyp, «Sewilýa» güýçli garşydaşyny 10 ýyldan soň ilkinji gezek ýeňişe sezewar etdi. Bu «Barselonanyň» şu möwsümdäki ilkinji ýeňilişidir. Myhmançylykda «Selta» bilen duşuşan «Atletiko Madrid» şu möwsümde 4-nji gezek deňme-deň oýnaýdy. Madridlileriň fransuz goragçysy Lengle 40-njy minutda guzyly kart aldy. «Alawesden» 3-1 hasabynda asgyn gelen «Elçe» şu möwsümde ilkinji gezek utuldy. 8-nji tapgyrdan soň, «La Ligada» ýeňlişsiz topar galmady.

Mbappeleriň kiçisi

► Fransiýanyň çempionatynda sanawyň lideri PSŽ myhmançylykda «Lill» bilen duşýar. Nunu Mendesiň 66-njy minutda geçiren goluna ýer eýeleri Etan Mbappeniň 85-nji minutdaky goly jogap berdi. Kilian Mbappeni inisi Etan Mbappe 2 möwsüm öň PSŽ-niň köýnekesini geýipdi. Kilian Mbappe hem duşuşyga tribuna-da tomasa edip, inisiniň goluny ýer turup alkylşady. «Marsel» myhmançylykda «Metziň» derwezesinden jogapsyz 3 gol geçirdi. «Lion» öz meýdançasynda «Tuluza» bilen duşuşy, Fofananyň 24-nji minutdaky goly bilen öňe geçdi. «Tuluza» topary

71-nji minutda oýna giren Emersonnyň soňky 7 minutda geçiren gollary bilen ýeňişini baýram etdi. «Monako» bilen «Nissanýň» arasyndaky oýunda myhmanlar Diopyň gollary bilen 2-0 hasabynda öňe saýlandy. Ýöne soňky oýunlarda özüni görkezýän Ansu Fati 45+5-njy we 56-njy minutlarda

eminiň bellän 11 metrlik jerime urgularyny dürs urup, hasaby deňledi.

Germaniýanyň çempionatynda durzup bolmaýan «Bawariýa» topary myhmançylykda «Aýntrahtdan» 3-0 hasabynda üstün çykdy. Gollary 16-njy sekunda hem-de 84-nji minutda Luiz Diaz bilen 27-nji minutda Harri Keýn geçirdi. Keýn «Bundesligada» başdaky 6 oýununda 11 gol geçiren ilkinji futbolçy boldy. Çempionatyň ýeňlişsiz 2-nji topary «Borussiya Dortmund» öz meýdançasynda «Leipsigi» bilen 1-1 hasabynda deňme-deň oýnaýdy. 7-nji minutda Baumgartneriň goly bilen öňe geçen myhmanlara ýer eýeleri 23-nji minutda Koutonyň goly esasynda jogap berdi.

Moskwa derbilerinde 13 gol geçirildi

► Russiýanyň çempionatynda 2 Moskwa derbisi geçirilip, 2 oýunda 13 gol hasaba alyndy. Öz meýdançasynda «Spartagy» kabul eden SSKA ilkinji 18 minutda Glebowyň, Obljakowyň, Krugowoyň gollary bilen 3-0 hasabynda öňe saýlandy. Şol gollaryň 2-siniň öwezini dolan «Spartagyň» bu tagallasy ýeňşe ýetmedi. 8 goluň geçirilen oýnunda «Dinamo» öz meýdançasynynda «Lokomotiwden» 5-3 hasabynda asgyn geldi. Çempion «Krasnodar» öz meýdançasynda «Ahmat» toparyndan Kordobanyň hem-de Diego Kostanyň gollary bilen 2-0 hasabynda üstün çykdy. Myhmançylykda «Akron» bilen duşuşan «Zenit» meýdançany 1 utuk bilen terň etmeli boldy. Oýnuň ahyrunda sankt-peterburglylaryň öňki futbolçysy Džyuba «Zenit» gynandyrup bilirdi. Onuň 90+5-nji minutda ýerine ýetiren 11 metrlik jerime urgusy sowa geçdi.

Hendäniň esasy duşuşyklary

10-njy oktyabr (anna)	
Koreýa Resp. – Braziliýa (16:00)	
Russiýa – Eýran (22:00)	
Belgiýa – D. Makedoniýa (23:45)	
Fransiýa – Azerbaýjan (23:45)	

11-njy oktyabr (şenbe)	
Argentina – Wenesuela (05:00)	
Estoniýa – Italiýa (23:45)	
Bolgariýa – Türkiýe (23:45)	
Portugaliýa – Irlandiýa (23:45)	
Ispaniýa – Gruzziýa (23:45)	

12-nji oktyabr (ýekşenbe)	
Niderlandlar – Finlýandiýa (21:00)	
Daniýa – Gresiýa (23:45)	

13-nji oktyabr (duşenbe)	
Özbegistan – Urugwaý (17:15)	
Uels – Belgiýa (23:45)	
D. Irlandiýa – Germaniýa (23:45)	
Islandiýa – Fransiýa (23:45)	

14-nji oktyabr (sişenbe)	
Ýaponiýa – Braziliýa (15:30)	
Türkmenistan – Şri Lanka (18:45)	
Italiýa – Ýsraýyl (23:45)	
Portugaliýa – Wengriýa (23:45)	
Ispaniýa – Bolgariýa (23:45)	

PREMIER LEAGUE (7) – 25 gol

Bornmut–Fulham: 2-1 (Sannenjo 78, 90+6, Kuilwert 84 – Sessenion 70), Lids–Tottenhäm: 2-1 (Okfor 34 – Tel 23, Kudus 57), Arsenal–West Ham: 2-0 (Pajis 38, Saka 67 p), M. Yunayted–Sanderland: 2-0 (Maunt 8, Este-wao 90+6 – Gakpo 63), Aston Willa–Börnli: 2-1 (Malen 25, 63 – Ugogukwu 78), Wulwer-hampton–Brayton: 1-1 (Werbyggjen 21 d. – Wan Hekke 88), Nyukas–N. Forest: 2-1 (Gimrayns 58, Willemade 84 p), Ewerton–K. Palas: 2-1 (Nidley 76 p, Grilş 90+5 – Munios 37), Brentford–Man. Siti: 0-1 (Holann 9)

La Liga (8) – 30 gol

Ossasuna–Hetafe: 2-1 (Pnamonti 71), Lasio–Torino: 3-3 (Kancelieri 24, 40, Kataldi 90+13 p – Simeone 16, Adams 73, Koko 90+2), Parma–Lecce: 0-1 (Sotil 38), Inter–Kremoneze: 4-1 (L. Martines 6, Bonni 38, Dimarko 55, Barella 57 – Samu Koya 77), Atalanta–Komo: 1-1 (Samariz 6 – Perrone 19), Udinese–Kaliari: 1-1 (Kabasala 58 – Bonelli 25), Bolonyia–Piza: 4-0 (Fiorentini 24, Moro 38, Corsolini 40, Odgor 53), Fiambriga–Roma: 1-2 (Ken 14 – Sule 22, Kristante 30), Napoli–Jenova: 2-1 (Zambo-Angissa 57, Hijoýlunn 75 – Ektor 34), Yuwentus–Milan: 0-0

SERIE A (6) – 27 gol

Hoffenhaijm–Köln: 0-1 (El Ma-lia 16), Werder–Sankt-Pauli: 1-0 (Mbanguila 2), Borussia D–Leip-sig: 1-1 (Kouto 23 – Baumgartner 7), Bayer–Union Berlin: 2-0 (Poko 33, Kinkano 49), Augsburg–Wolfsburg: 3-1 (Benks 3, Kömür 51, Fellhauer 89), Udinese–Kaliari: 1-1 (Kabasala 58 – Bonelli 25), Bolonyia–Piza: 4-0 (Fiorentini 24, Moro 38, Corsolini 40, Odgor 53), Fiambriga–Roma: 1-2 (Ken 14 – Sule 22, Kristante 30), Napoli–Jenova: 2-1 (Zambo-Angissa 57, Hijoýlunn 75 – Ektor 34), Yuwentus–Milan: 0-0

BUNDESLIGA (6) – 18 gol

Hoffenhaijm–Köln: 0-1 (El Ma-lia 16), Werder–Sankt-Pauli: 1-0 (Mbanguila 2), Borussia D–Leip-sig: 1-1 (Kouto 23 – Baumgartner 7), Bayer–Union Berlin: 2-0 (Poko 33, Kinkano 49), Augsburg–Wolfsburg: 3-1 (Benks 3, Kömür 51, Fellhauer 89), Udinese–Kaliari: 1-1 (Kabasala 58 – Bonelli 25), Bolonyia–Piza: 4-0 (Fiorentini 24, Moro 38, Corsolini 40, Odgor 53), Fiambriga–Roma: 1-2 (Ken 14 – Sule 22, Kristante 30), Napoli–Jenova: 2-1 (Zambo-Angissa 57, Hijoýlunn 75 – Ektor 34), Yuwentus–Milan: 0-0

LIGUE 1 (7) – 26 gol

Pariz–Lorjyan: 2-0 (Kebbal 25, Kras-so 30), Mets–Marsel: 0-3 (Pajisa 51, O'Rayl 69, Guini 76), Brest–Nant: 0-0, Oser–Lans: 1-2 (Sierralla 61 – Eduar 14, Sime 90+6), Lion–Tu-luza: 1-2 (Folana 24 – Emersonn 89, 90+6), Strasbur–Anize: 5-0 (Panjel-lani 51, Uattara 61, Godo 66, 70), Mo-nako–Nissa: 2-2 (Fati 45+5 p, 56 p – Diog 29, 42 p), Le Hawr–Renn: 2-2 (Sumare 45+1 p, Nidlay 79 – Embalo 10, Lepol 29), Lill–PSŽ: 1-1 (Emlio Mibappe 85 – Nunu Mendez 66)

PREMIER LIGA (11) – 25 gol

Akron–Zenit: 1-1 (Duglas Santos 38 d. – Pedro 11), Rubin–Kryliya Sowetow: 2-0 (Amoja 19, Hodza 48), Krasnodar–Ahmat: 2-0 (Korobba 15, Diego Kosta 31), Dinamo–Lokomotiv: 3-3 (Segeyew 25, Stello 27, Oskpenko 85 p – Pusew 1, Batrakow 89 p, Komljenko 68, Woroboy 81, Rudenko 90+5), Orenburg–Rotor: 0-1 (Sulejma-now 84), Soçi–Pari NN: 2-1 (Ilin 35, Saa-weedra 55 – Boselli 48), SSKA–Spartak: 3-2 (Glebow 5, Obljakow 12 p, Krugowoy 18 – Fernandis 21, Garsiya 57), Baltika–Di-namo-Mahakalak: 2-0 (Hil 41 p, Ofior 90+1)

OR. TOPARLAR O Y D U P U

OR.	TOPARLAR	O	Y	D	U	P	U
1	ARSENAL	7	5	1	1	143	16
2	LIVERPUL	7	5	0	2	139	15
3	TOTTENHAM	7	4	2	1	135	14
4	BORNMUTH	7	4	2	1	118	14
5	MAN. SITI	7	4	1	2	156	13
6	KRISTAL PALAS	7	3	3	1	95	12
7	ÇELSI	7	3	2	2	139	11
8	EWERTON	7	3	2	2	97	11
9	SANDERLAND	7	3	2	2	76	11
10	M. YUNAYTED	7	2	3	3	91	10
11	NYUKASL	7	2	3	2	65	9
12	BRAYTON	7	2	3	2	100	9
13	ASTON WILLA	7	2	3	2	67	9
14	FULHAM	7	2	2	3	81	8
15	LIDS	7	2	2	3	71	8
16	BRENTFORD	7	2	1	4	91	7
17	N. FOREST	7	2	1	4	51	5
18	BÖRNLI	7	1	1	5	75	4
19	WEST HAM	7	1	1	5	66	4
20	W. HEAPTON	7	0	2	5	54	2

İn köp pökgi geçirenler:

1	Erling HOLAN (Manchester Siti)	9
2	Antuan SEMENYO (Bornmut)	6
3	Igor TIAGU (Brentford)	4
4	Jayden ANTONI (Börnli)	4
5	Ismaila SARR (Kristal Palas)	3

OR. İSPANIÝANYŇ ÇEMPIONATY (LA LIGA)

OR.	TOPARLAR	O	Y	D	U	P	U
1	REAL MADRID	8	7	0	1	19	21
2	BARCELONA	8	6	1	1	22	19
3	WIDARREAL	8	5	1	2	14	16
4	BETIS	8	4	3	1	13	15
5	ATLETIKO M	8	3	4	1	15	13
6	SEWILIA	8	4	1	3	11	13
7	ELÇE	8	3	4	1	11	11
8	ATLETİK B	8	4	1	3	9	13
9	ESPANYOL	8	3	3	2	11	12
10	ALAWES	8	3	2	3	9	11
11	HETAFE	8	3	2	3	9	11
12	OSASUNA	8	3	1	4	7	10
13	LEVANTE	8	2	2	4	13	8
14	R. WALKERANO	8	2	2	4	8	10
15	WALENSIYA	8	2	2	4	10	8
16	SELTA	8	0	6	2	7	10
17	OWIEDO	8	2	0	6	2	7
18	İRORNA	8	1	3	4	5	10
19	R. SOSIEDAD	8	1	2	5	7	10
20	MADONKA	8	1	2	5	7	10

IKI KLUBUŇ BIR STADIONY

«San Siro» ýa-da «Juseppe Meazza»

● Futbolň öňdebaryjy ýurtlarynyň biri bolan Italiýanyň Milan şäherindäki «San Siro» ýa-da «Juseppe Meazza» stadiony tutuş dünýäde uly meşhurlyga egedir. Ýurduň iň meşhur 2 klubunyň, ýagny «Milan» bilen «Interiň» ýerli duşuşyklaryny geçirýän bu stadionyň gurluşygy binagärler Kugini we Stakininiň ýolbaşçylygynda 1925-nji ýylyň dekabrynda başlap, 1926-njy ýylyň sentýabrynda tamamlanýar. Açylyş duşuşygynda «Inter» topary «Milany» 6–3 hasabynda ýeňýär. Ilki-ilkiler stadionyň eýeçiligi diňe «Milan» klubuna degişli bolýar. 1935-nji ýylda bolsa stadionyň doly eýeçiligi şäheriň häkimiýetine geçýär. 1947-nji ýyldan başlap, «Inter» topary-da ýerli duşuşyklaryny bu stadiona geçirip ugraýar. Stadiona 1935-nji, 1955-nji, 1987–90-njy hem-de 2015–16-njy ýyllarda abatlaýuş işleri geçirilýär. Häzirki wagtda stadionyň tomaşaçy möçberi 75 müň 817 orunlyk bolup, ol 80 müň 18 tomaşaça çenli hem çykarýlýar.

«Derby della Madonnina» derbisiňi («Milan» bilen «Interiň» ara-

San Siro

syndaky derbi duşuşygy) geçirilýän bu stadiona «Milan» ýer egesi bolanda olaryň, «Inter» ýer egesi bolanda-da, gök-gara reňkdäki toparyň janköýerleriniň sany köpelýär. Ýagny beýleki stadionlarda bolşy ýaly, myhmançylykdaky toparyň janköýerlerine niýetlenen az mukdarda tomaşaçy kabul edilýär.

1980-nji ýylda stadiona «Milanda» hem-de «Interde» oýnan meşhur futbolçy («Interde» 14 ýyl oýnaýar, 3 ýyl tälimçi bolýar) Juseppe Meazza-nuň ady dakylýar. UEFA-nyň 4-nji derejeli, ýagny iň ýokary kategoriýadaky stadionlarynyň biri bolan bu desga resmi däl ýagdaýda «interliler» üçin bolsa «San Siro» diýlip atlandyrylýar.

Meýdançasynyň ölçegi 108x68 metre deň bolan stadionyň ýaşyl örtügi azda-kände emeli fiber ot bilen garşydyrylan hakyký otdur.

«San Siro»-da FIFA Dünýä Kubogynyň 1934-nji ýylda 3, 1990-njy ýylda-da 6 duşuşygy, şol san-

da 1980-nji ýylda-da Ýewropa çempionatynyň 3 duşuşygy geçirilýär. UEFA Çempionlar Ligasynyň 1965-nji, 1970-nji, 2001-nji hem-de 2016-njy ýyllardaky final duşuşyklary-da «San Siro»-nyň ýaşyl meýdançasynda oýnalyar. Italiýanyň milli ýygundy 2021-nji ýylda çenli bu stadiona oýnan ýeke duşuşygynda hem ýeňilmeýär. Şonda UEFA-nyň Milletler Ligasynyň ýarym finalynda Ispaniýadan utulan Italiýanyň milli topary 2024-nji we 2025-nji ýyllarda-da, ýene-de şol ýaryşyň çäginde, deňşilikde Fransiýadur Germaniýadan hem asgyn gelýär.

«San Siro»-da 1960-njy ýylda boks, şol sanda 1988-nji we 2009-njy ýyllarda regbi duşuşyklary hem geçirilýär. Stadiona Bob Dilan, Maýkl Jekson, U2, The Rolling Stones, Madonna, Muse, Bon Jovi, One Direction, Beýonse, Coldplay, Ed Şiran, Elton Jon, Teýlor Swift ýaly aýdym-saz älemniň ägirt aýdymçydyr toparlary dürli ýyllarda konsertler bilen çykyş edýär.

Stadiona geljek ýylyň başynda guraljak guşky Olimpiýa oýunlarynyň açylyş dabarasyny geçiriler. Ýöne öňümizdäki 5–6 ýyllykda ençeme ýatdan çykmanjak futbol

ikisi üçinem taryhy ädimdigini beýan etdiler. Häzirki wagtda klublaryň ikisi-de «San Siro» stadionyň ýerinde täze stadionyň gurluşygy üçin dürli işleri alyp barýarlar. Klublaryň bilelikdäki beýanatynda, döwrebap, halkara standartlara doly laýyk gelýän, ýaňadandan şäheriň nuşanyna öwrüljek hem-de dünýädäki futbol janköýerleriniň hyjuw bilen geljek mesgeni bolan stadionyň guruljakdygy bellenilýär.

Paýtagtyň bezegi «Stadio Olimpico»

● Italiýada «San Siro»-dan başga-da 2 klubuň paýlaşýan stadionlary bar. Şolaryň biri Rimdäki «Olimpico» stadionydyr. 70 müň 634 orunlyk stadionyň 2 ýer egesi bolup, olar «Roma» hem-de «Lasio» klublarydyr. «San Siro»-dan soň ýurduň iň uly 2-nji stadiony bolan «Stadio Olimpico»-nyň gurluşygy 1928-nji ýylda badalga berilýär. Stadionyň gurluşygy 1953-nji ýylda tamamlanýar. Şol aralykda stadion Ikinji jahan urşy ýyllarynda dürli maksatlary üçin hem ulanylýar. 1955-nji ýylda ady «Olimpico» diýlip goýlan stadiona 1960-njy ýylda tomsuky Olimpiýa oýunlarynyň açylyş we ýapylyş dabaralary, şol sanda Olimpiadanyň çägindeki ýeňil atletika, atçylyk ýaryşlary geçirilýär. Ozalky atlary «Stadio dei Cipressi» hem-de «Stadio dei Centomila» bolan stadion häzirki wagtda «Sport e Salute» atly sport ýaryşlaryny guralaşdyrmak üçin kompaniýanyň eýeçiligindedir. «Roma» bilen «Lasionyň» ýa-da «Lasio» bilen «Romanyň» arasyndaky futbol duşuşyklary hemişe diňe ýaly alawly ýagdaýda dartgynly geçýär.

Paýtagtyň bu ajaýup desgasynda diňe futbol duşuşyklary geçirilmän, eýsem, regbi boýunça ýaryşlar guralýar. Olimpiýa stadiony bolany üçin wagtal-wagtal ýeňil atletika ýaryşlary-da geçirilýär. Şol sanda stadion meşhur aýdymçylaryň konsertlerini hem kabul edýär.

Stadiona 1987–90-njy ýyllarda Dünýä Kubogy üçin ýörite bolmak bilen bir hatarda, umumylykda 2 gezek abatlaýuş işleri geçirilýär. Şol ýyllarda tribunalaryň üstü üçek bilen ýapylyar we häzirki durkuny alýar. Gapdalynda, esasan hem, ýeňil atletika ýaryşlarynyň türgenleşikleri üçin kiçeňrak stadion ýerleşip, «Olimpico»-nyň 105x68 metr ölçegdäki ýaşyl meýdançasyny hakyký ot bilen örtülendir.

Stadiona EURO 1968-iň finaly oýnalyp, Italiýanyň ýygundyşy şol wagtky Ýugoslawiýanyň ýygundyşyny ýeňýär we yklymyň çempionlygyny gazanýar. 1980-nji ýylda Ýewropa çempionatynyň, 1990-njy ýylda Dünýä Kubogynyň finaly bu stadiona oýnalyar we ikisinde-de Günbatar Germaniýanyň ýygundyşy kubogy asmana göterýär. Umumylykda Dünýä Kubogy 1990-njy 6, şeýle-de Ýewropa çempionatlarynyň çäginde 11 duşuşyk (EURO 1968–1980–2020) oýnalyar. UEFA Çempionlar Ligasynyň 4 final duşuşygy geçirilip (1977, 1984, 1996, 2009), şolaryň 2-sinde «Liwerpul» çempionlyk gazanýar. 1984-nji ýylda «Liwerpul» bu stadiona ýer egesi

Stadio Olimpico

«Romadan» üstün çykýar.

Häzirki wagtda «Roma» bilen «Lasio» toparlary-da täze stadion gurmagy meýilleşdirýärler. Ýöne bu gezek olaryň hersi aýratyn stadiony göz öňünde tutup, «Roma» täze 55 müň orunlyk stadionyň gurluşygynda şu ýylyň ahýrynda ýa-da geljek ýylyň başlarynda badalga bermekçi bolýar. 2028-nji ýylda gurluşygy tamamlamagy maksat edinýän klubun ýolbaşçylary bu desga üçin 1 milliard ýewrolyk maliýe serişdesini goýbererler.

Italiýadaky beýleki şärik stadionlar

● «San Siro» hem-de «Stadio Olimpico» stadionlaryndan başga-da Genuie şäherindäki «Stadio Luigi Ferraris», Rejjo-nel-Emiliýa şäherindäki «Mapei Stadium – Citta del Tricolore» stadionlarynyň 2 kluby bar. 33 müň 205 orunlyk «Stadio Luigi Ferraris» stadionynda «Jenoa» hem-de häzirki wagtda «Serie B»-de bolan «Sampdoria» klublary öz ýerli duşuşyklaryny geçirýär. 23 müň 717 tomaşaçy sygýan «Mapei Stadium – Citta del Tricolore» stadiony bolsa «Sassuolo» bilen «Serie B»-niň başga bir kluby «Rejjana» toparlarynyň öji hasaplanýar. 1990–2006-njy ýyllar aralygynda Turin şäheriniň «Yuwentus» bilen «Torino» klublary-da meşhur «Delli Alpi» stadionyň paýlaşypdylar. Verona şäherindäki «Stadio Marcantonio Bentegodi» stadiony 1963-nji ýyldan 2021-nji ýylda çenli «Verona» bilen «Kiewo» klublaryna degişli. Ýöne mundan 4 ýyl ozal «Kiewo» toparynyň ýapylmagyndan soň stadiona häzirki wagtda diňe «Verona» öz duşuşyklaryny geçirýär. Ýeri gelende, «Kiewo» topary geçen ýylyň maý aýynda täzeden esaslandyrylsada, «Serie D»-de çykyş edýän topar şäherdäki başga bir stadiona öz duşuşyklaryny oýnaýar.

Dünýäniň beýleki ýurtlarynda

● Dünýäniň beýleki ýurtlarynda-da 2, hatda 3 klubun 1 stadiony paýlaşýan ýerleri hem bar. Ýewropanyň öňdebaryjy futbol ýurtlaryndan Italiýadan galan ýerde stadiony paýlaşýan uly klublar ýok. Angliýada, Germaniýada, Fransiýada, Ispaniýada her klubun özüne mahsus stadiony bar. Germaniýada Münhen şäheriniň 2 wekili — «Bawariýa» bilen şu wagtlar 3-nji liga wekiliçilik edýän «1860 Münih» toparlary irki döwürlerde şäherdäki meşhur «Olympiastadion»-y paýlaşýardylar. Hatda «Bawariýanyň»

häzirki stadiony «Allianz Arena»-da hem «1860 Münih» topary 2005–2017-nji ýyllar aralygynda ýerli duşuşyklaryny oýnapdy.

Awstriýanyň Gras şäherindäki «Liebenauer» stadionyň hem 2 egesi bar. «Merkur-Arena» diýilýän 16 müň 364 orunlyk bu kiçi desgany ýurduň belli klublaryndan «Şturm Gras» bilen o diňen şöhratly bolmadyk «Graser AK» (gysgaça GAK diýilýär) toparlary paýlaşýar. 1995–97-nji ýyllar aralygynda gurluşygy tamamlanan stadion 2005-nji ýylda çenli

şu şäheriň golaýynda dünýä inen Arnold Şwarsnegeriň adyny göteripdi.

Braziliýadaky dünýä belli «Maracana» (Rio-de-Janeýro) stadionynda «Flamengo» bilen «Fluminense» klublary öz duşuşyklaryny geçirýär. Wagtal-wagtal bu klublara «Botafoga» bilen «Wasko da Gama» klublary hem goşulýar.

Meksikadaky meşhur «Estadio Azteca»-da «Klub Amerika» bilen «Kruz Azul» duşuşyklaryny geçirýär. Müsürniň paýtagty Kaýrda Halkara stadion, esasan, «Al Ahli» toparyna degişli bolsa-da, olaryň gadymy bäsdeşi «Zamalek» kämahal esasy oýunlary üçin 74 müň orunlyk bu desgany saýlaýar. Saud Arabystanynda-da şärik stadionlardan Jiddadaky «King Abdullah Sports City» desgasynda «Al-Ahli», «Al-Itihad», Er-Riýaddaky «King Fahd Sports City» stadiony «Al Hilal», «Al-Şabab», «Al-Nassr» klublary belli bir döwürde paýlaşyp ulandylar.

Şeýle-de, ABŞ-daky stadionlaryň köpüsini şol şäheriň futbol, amerikan futbol kluby paýlaşýarlar. Şol sebäpli ABŞ-nyň stadionlarynyň köpüsinde ýaşyl meýdançalarda iki oýnuň düzgünlerine degişli ak çyzyklar bolup, geçen tomusda geçirilen Klublar Dünýä Kubogy ýaryşynda ýewropaly futbolçular wagtal-wagtal oňasýsuz pursatlary başdan geçiripdiler.

Özbegistanyň milli ýygundyşyna ozalky meşhur futbolçy tälim berer

Taryhynda ilkinji Dünýä Kubogyna gatnaşjak Özbegistanyň futbol boýunça milli ýygundyşynyň täze tälimçisi belli boldy. Aziýa 3-nji saýlama tapgyrynda «A» toparçada Eýranyň ýygundyşyndan soň 2-nji ýeri eýelän Özbegistanyň milli toparyna Timur Kapadze tälimçilik edýärdi.

Italiýaly ozalky meşhur futbolçy, Dünýä Kubogynyň ýerijisi, «Altyn top» baýragynyň eýesi Fabio Kannawaro Özbegistanyň milli ýygundyşynyň täze tälimçisi wezipesine bellendi. Şertnamanyň möhleti häzirikçe Dünýä Kubogy tamamlanýança bolup, onuň möhletini uzaldylyp bilner. Metbugatda çykan habarlara görä, 52

ýaşyndaky Kannawaro 1 ýyllyk 4 million ýewro golaý hak alar.

Kannawaro tälimçilik karýerasyna 2014-nji ýylda Hytaýyň «Guançzou Ewergrand» toparynda başlap, ol soňlugy bilen, «Al-Nassr» (Saud Arabystany), «Tiansin Tianhaý», soňra ýene-de 4 ýyllap «Guançzou Ewergrand», gysga wagtlık Hytaýyň milli ýygundyşyna, Italiýada «Benewento», «Udinezze» klublaryna tälim berdi.

Geçen möwsüm Horwatiýanyň «Dinamo Zagreb» toparynda işlän Kannawaro futbolçylyk ýyllarynda «Napoli», «Parma», «Inter», «Yuwentus», «Real Madrid», «Al-Ahli» (Dubay) klublarynda oýnady.

Ýewropanyň taryhynda ilkinji gezek

► Ýewropanyň futbol taryhynda ilkinji gezek milli çempionatnyň duşuşyklary yklymyň çäginde daşarda, başga bir yklymda geçiriler. «La Liganyň» 17-nji tapgyrynda oýnajak «Wilyarreal» bilen «Barselonanyň» hem-de «Serie A»-nyň 24-nji tapgyrynda oýnajak «Milan» bilen «Komonyň» arasyndaky duşuşyklar Ýewropada geçirilmez. UEFA taraplaryň ylalaşygyny tassyklap, duşuşyklaryň başga yklymlarda oýnalmagyna ygtyýar berdi. Bu barada UEFA-nyň prezidenti Aleksander Çeferin: — Aslynda, milli çempionatlar öz degişli ýerlerinde oýnalmaly. Yogsam, wepadary janköýerlere duşuşyklara gatnaşmakda bökdencilikler döredip biler. Bu jogapkärli meselä gatnaşan 55 milli assosiasiýanyň degişli wekillerine sagbolsun aýdýaryn. Gynansagam, milli ligalaryň 2 duşuşygy yklymyň dasynda geçiriler. Bu adatdan daşary ýagdaý bolup, mundan soň nusga alarlyk ýagdaý däl. Bizniň maksadymyz belli, milli ligalaryň bitewiligini goramak we futbolýň öz öýüniň gurşawynda galmagyny üpjün etmektir — diýip, beýanat berdi. Şunlukda, «Wilyarreal» — «Barselona» duşuşygy ABŞ-nyň Maýami şäherinde, «Milan» — «Komo» duşuşygy Awstriýanyň Pert şäherinde geçiriler. «Wilyarreal» — «Barselona» duşuşygy 21-nji dekabarda geçirilse, «Milan» — «Komo» duşuşygy geljek ýylyň 6-njy fewralynda Pert şäherindäki «Optus» stadionynda oýnalar. Ýeri gelende bellesek, geljek ýylyň 6-njy fewralynda «San Siro» stadionynda gysky Olimpiýa oýunlarynyň açylyş dabarasyny geçiriler.

«Roma», «Feýenoord» ýeňildi, «Fenerbahçe», «Porto» ýeňiş gazandy

► UEFA Ýewropa Ligasynda 2-nji duşuşyklar geçirilip, 6 topar 2-nji ýeňişini gazandy. Şonça klub hem bu tapgyrynda-de ýeňişe sezewar boldy. Bu tapgyr myhmanlaryň ýeňiş bilen ýatda galar. 9 duşuşykda, ýagny oýunlaryň deň ýaryşynda

myhmançylykdaky toparlar ýeňişini baýram etdi. Diňe 1 oýun deňlikde tamamlandy.

Üçüsini hem saklamagynda

● Ýaryşyň faworitlerinden «Roma» öz meýdançasynda «Lillden» 1–0 hasabynda utuldy. Haraldssonuň 6-njy minutdaky goluna rimliler 85-nji minutda jogap bermäge golaý geldiler. Emiriň bellän 11 metrlik jerime urgusynda düzgüni ilki «romaly» futbol-

çylar, soňra «Lillniň» derwezeçisi bozandygyny üçin 3 gezek gaýtalandy. Şol 11 metrlik jerime urgularynyň ilkinji 2-sini Artem Dowbyk, soňkusyny-da Sule dürs urup bilmedi. 3 urguda hem «Lillniň» derwezeçisi Berke Özer topy saklamagy başardy.

Rotterdamda «Feýenoord» topary «Aston Willa» bilen duşuşyp, 2–0 hasabynda ýeňildi. Iňlis klubunyň gollaryny Buendia

(61) bilen MakGinn (79) derwezä girizdi. «Fenerbahçe» topary Kerem Aktürkogluň 3-nji we 25-nji minutlarda geçiren gollary esasynda «Nissa» toparyny 2-1 hasabynda utdy.

«Porto» öz meýdançasynda «Srvena Zvezda» toparyny oýnuň ahýrlarynda geçiren golý esasynda 2-1 ýeňmegi başardy (Gomes 8 p, Mora 89 – Kostow 33).

Şotland toparlarynyň şowsuzlygy dowam edip, Glazgo şäheriniň iki köne bäsdeş topary bu tapgyrda ýeňiş gazanyp bilmedi. «Seltik» öz meýdançasynda «Bragadan» 2–0, «Reýnjers» myhmançylykda «Şturm Gradsan» 2–1 hasabynda ýeňildi.

«Nottingham Forest» toparynyň täzelikde bellenen tälimçisi Anj Postekoglu entek ýeňiş gazanyp görmedi. Öz meýdançasynda «Midtýullandan» 3–2 hasabynda asgyn gelen «Nottingham Forest» awstraliýa hünärmeniň tälimçiligindäki 6 oýunda 4-nji gezek ýeňişe sezewar boldy.

2-nji duşuşyklaryň netijeleri:

Roma – Lill: 0–1, Bolonýa – Fraýburg: 1–1, Seltik – Braga: 0–2, Wiktorija Plzen – Malmö: 3–0, Fenerbahçe – Nissa: 2–1, FKSB – Yang Boýz: 0–2, Panatinaikos – Gou Ehed Igliz: 1–2, Ludogores Razgrad – Betis: 0–2, Brann – Utreht: 1–0, Bazel – Ştutgart: 2–0, Porto – Srvena Zvezda: 2–1, Feýenoord – Aston Willa: 0–2, Genk – Ferenswaros: 0–1, Makkabi T – Dinamo Zagreb: 1–3, Nottingham Forest – Midtýullan: 2–3, Lion – RB Salsburg: 2–0, Selta – PAOK: 3–1, Şturm Gras – Reýnjers: 2–1

Konferensiýa Ligasynda

1-nji duşuşyklar geçirildi

● UEFA-nyň täze ýaryşy, ýagny 3-nji derejeli klub bäsleşigi Konferensiýa Ligasynda täze möwsümiň ilkinji duşuşyklary geçirildi. Ýaryşyň faworitlerinden «Kristal Palas» myhmançylykda, has takygy, Polşada Kişewiň «Dinamosyny» Munjós (31) hem-de Nketianyň (58) gollary bilen 2–0 ha-

1-nji duşuşyklaryň netijeleri:

● Dinamo Kişew – Kristal Palas: 0–2, Lozanna-Sport – Braidablik: 3–0, Noa – Rişeka: 1–0, Zrýjinski Mostar – Linkoln Red Imps: 5–0, Ýagelloniýa Belastok – Hamrun Spartans: 1–0, Leh Poznan – Rapid Wien: 4–1, KuPS – Drita: 1–1, Omonia – Maýns: 0–1, Raýo Wallekano – Şkendiýa: 2–0, Aberdin – Şahtýor Donesk: 2–3, Sparta Praga – Şamrok Rovers: 4–1, Fiorentina – Sigma Olomous: 2–0, AEK Larnaka – AZ Alkmaar: 4–0, Legiýa – Samsonspor: 0–1, Selje – AEK Afiny: 3–1, Rakau Çenstohowa – Universitatea Craiova: 2–0, Şelburn – BK Haken: 0–0, Slowan Bratislava – Strasbur: 1–2